

**Інститут Східної Європи
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігон»
The Eastern-European Institute,
Kafedra Ukrajinovnavstva University «L'viv Stavropigon»**

Богдан Чопик

**До начал козацтва.
Пласт і козацьке пластунство.
Іван Котляревський. Ліквідація
Гетьманщини й Січі та “Енеїда”**

Львів, Видавництво Університету «Львівський Ставропігон», 2015р.

ББК 63.3(4УКР)-12
Ш-42

Друкуються за рішенням Кафедри Українознавства
Інституту Східної Європи Університету «Львівський Ставропігон»,
протокол № 1 від 4 січня 2015 р.

За редакцією завідувача Кафедрою Українознавства, директора Інституту
Східної Європи Університету «Львівський Ставропігон», доктора
історичних наук, професора, академіка Академії Наук Вищої Школи
України - Віктора Ідзьо

Грабовецький В. - доктор історичних наук, професор Кафедри українознавства
Університету «Львівський Ставропігон».

Калакура Я. - доктор історичних наук, професор Кафедри українознавства
Університету «Львівський Ставропігон».

Кононенко П. - доктор філологічних наук, професор Кафедри українознавства
Університету «Львівський Ставропігон».

Кононенко Т. - доктор філософських наук, професор Кафедри українознавства
Університету «Львівський Ставропігон».

Недюха М. - доктор філософських наук, професор Кафедри українознавства
Університету «Львівський Ставропігон».

Огірко О. - доктор філософських наук, професор Кафедри українознавства
Університету «Львівський Ставропігон».

Партико З. - доктор філологічних наук, професор Кафедри українознавства
Університету «Львівський Ставропігон».

Богдан Чопик.

**Ч. До начал козацтва. Пласт і козацьке пластуство. Іван
Котляревський. Ліквідація Гетьманщини й Січі та “Енеїда”.
Наукове видання. - Львів, Видавництво Університету «Львівський
Ставропігон», 2015р. - 66с.**

ISBN 978-966-8067-43-10

Наукові праці члена Українського Історичного Клубу, доктора філологічних наук, професора та завідувача відділу української філології Українського Університету міста Москви Богдана Чопика «До начал козацтва. Пласт і козацьке пластуство. Іван Котляревський. Ліквідація Гетьманщини й Січі та “Енеїда”» досліджує історію становлення та розвитку українського козацтва на основі українських національних філолого-історичних джерел.

Вперше засобами сучасної філологічної та історичної науки робиться глибокий, фактологічний аналіз джерел які висвітлюють історію українського козацтва..

ISBN 978-966-8067-43-10

© Б.Г. Чопик, 2015р.

Зміст

**Віктор Ідзьо. Богдан Чопик, як професор та Член
Вченої Ради Українського державного університету
міста Москви. Основні штрихи життєвої біографії.....4**

Богдан Чопик. До начал козацтва.....53

Богдан Чопик. Пласт і козацьке пластуство.....55

**Богдан Чопик. Іван Котляревський. Ліквідація
Гетьманщини й Січі та “Енеїда”.....58**

**Професор УУМ Б.Г.Чопик та ректор УУМ, професор В.С.Ідзьо
під час співпраці в Українському Університеті міста Москви**

Віктор Ідзьо

Богдан Чопик, як професор та Член Вченої Ради Українського державного університету міста Москви. Основні штрихи життєвої біографії.

Богдан Григорович Чопик, доктор філологічних наук, професор, включився в роботу Українського державного університету міста Москви(УУМ), як його представник в Сполучених Штатах Америки в 1991-1992 роках, тобто з того часу, коли вперше на запрошення, взяв участь у роботі Вченої Ради УУМ, яка відбулася 24 серпня 1992 року в Посольстві України в РФ і була приурочена річниці відновлення незалежності України.

Після ознайомлення з роботою УУМ доктор філологічних наук, Богдан Григорович дав згоду представляти Український Університет м. Москви в США. Часто буваючи в Російській Федерації, Москві, Богдан Григорович, як професор УУМ, постійно брав участь в усіх наукових, методичних засіданнях Вченої Ради Українського державного університету міста Москви, ділячись своїм американським досвідом, який набув працюючи в багатьох університетах і академіях США, наукових та громадсько-культурних закладах української діаспори в США.

Весь час, як професор УУМ, член Вченої Ради УУМ, та представник УУМ в США, доктор філологічних наук, професор, академік, віце-президент Міжнародної Академії Наук Інформатизації, Б.Г.Чопик намагався надавати посильну допомогу в розбудові Українського державного університету в Москві для задоволення науково-освітніх та культурних потреб українців в Росії. В першу чергу слід відмітити, наукову діяльність Б.Г.Чопика, який, як члена редакційної ради “Наукового Вісника“ Українського Університету, брав активну участь в його формуванні, був рецензентом та автором багатьох наукових статей. Передусім слід відмітити талант Богдана Григоровича в сфері філологічних знань, власне на цій царині він розкриває себе як тонкий знаток української літератури та мови зокрема всіх її козацьких аспектів, які розвивалися в українській діаспорі США та

Канаді. Яскравим доказом вищевиложеного є його останнє дослідження.

В цей же час Богдан Григорович Чопик – активний вчений і громадський діяч, закордонний член Ради Українського Історичного Клубу міста Москви.

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КЛУБ м.МОСКВИ
УКРАИНСКИЙ ИСТОРИЧЕСКИЙ КЛУБ г.МОСКВЫ

Россия, 109280, Москва, Велтишовская ул., 11/1
Тел./факс: 7 (095) 118-91-92
Для телеграмм Москва, 34-240
E-mail: postmaster@libukr.msk.ru

№ 015 25-серия 1996

Посвідчення №015

Дане посвідчення видане пану Чопику Богдану Григоровичу, засвідчує рішення Ради Українського Історичного Клубу м.Москви від 25.08.1996 р., що він дійсно являється **Членом** Українського Історичного Клубу м.Москви з усіма Статутними правами і обов'язками, **Члена** регіональної громадської організації Р.Д. №7571 «Український Історичний Клуб м. Москви».

Голова Українського Історичного Клубу В.С. Ізбо

Він один із небагатьох представників української канадсько-американської діаспори, знайшов дорогу до громадської української еліти української діаспори в Росії, зумів зрозуміти, як вчений і громадський діяч її особливі національно-культурні потреби і надати їй посильну допомогу...

Зясовуючи автобіографію вченого наголошу, що Богдан Григорович Чопик народився 2 січня 1925 року в селі Беневі, пов. Підгайці, воєводство Тернопільське в родині провідного господаря-кооператора. Народну школу проходив у Беневі, Богатківцях та Підгайцях до 1939 року. Вчився дуже добре і писав вірші. Почав учитись в гімназії “Рідна школа” в Тернополі (ще за Польщі) продовжував там науку в радянській десятилітці до 1941 р. І тоді вже, як указує привіт В. Колодчину, я був втягнутий Влодком Безушком з тої ж десятилітки, в революційні дії, їздив з ним на стрічу 1942 року й був через нього включений у підпільний, партизанський вишкіл, що відбувся в Теревовлі в 1943 року.

В 1941-1944: учень Державної гімназії з українською мовою навчання в Бережанах. Учнівська виказка ч.1078, важна на 1944 р.; класи 6,7, почав 8. Належав до гуртків географічного (відповідав про етнічну границю України з Польщею), літературного (був прокурором на літ. Суді Шевченкової “Катерини”), народних танців. В 1943 р. проф. Васьків просив мене бути керівником молодших клас у його бурсі, де я проживав, а др. Стасюк, директор гімназії, вибрав мене зі В. Штойком, І. Головінським та М. Лабунькою (всі ми тепер маємо докторати й три із нас – професори американських університетів) до шкільного комітету у справі виготовлення теракотного постумента поетові Маркіянові Шашкевичеві, який учився в цій же бережанській гімназії.

Має ще Б.Г Чопик німецькі документи про навчання:

U-Kennkarte; Beruf: Schuler. Generalgouvernement, Podhajec, 7 Nov.1943.

Dog-Tag No. 89 ZIVIL (Kriegsgefangener Lager, Lamsdorf, Oppeln, O.S.) Arbeitsbuch fur Auslander, Nr. A 31Fa/01879 reg. 13.9.44 bis 7.5.45.

1945: Temporary Registration: Polen-Ukraine with US Military Government of Germany, 23 July 1945; Schuler, Traunstein, Kindergarten St. Ukrainian Secondary School. Учень української гімназії. Брав участь в організації пласту, був вибраний курінним Юнацького куреня ім. Шептицького; був кущевим юнацтва ОУН; збирав фондика КОДУС (від якого мав пізніше стипендію на навчання в університеті); співав у церковному хорі; в 1945 р.. записався на студії теології, куди пішов після матури.

1946: Graduation Certificate, June 1946. Свідоцтво зрілості ч.18 з дуже добрим успіхом. Був “valedictorian” кляси.

Student Identity Card, Nr. 19/46, dated 4.VII.1946 : Theological Seminary of the Apostolic with the Rights of the Administrator for Greek-Catholics in Germany (Українська греко-католицька семінарія).

Здав іспити: “ Historia biblica Veteris Testamenti” на “ valde bone. (23.XI. 1946). “Paedagogia christiana”, “ Philologhia christisna”/

1946: Index Lectionum, Nr.29. Seminarium Clericorum 4.VII.46 Philosophy. Прослухав 29 предметів і здав іспити з трьох предметів. Розводився на дискусіях про те, що значить вічність? Чи може бути вічне терпіння-пекло? - бо вічність – це статика, а в статисти нічого не діється... чи дійсно існує бог? – чи його сотворив чоловік?...

При кінці цього року записався і слухав виклади в українському Педагогічному Інституті в Мінттенвальді на мовно-історично-географічному відділі й на двох семестрах прослухав 8 предметів.

Став членом куреня старших пластунів Орден Хрестоносців (ОХ) і був вибраний юдексом. Активно працював у пласті, був вибраний до управи Уладу старших пластунів (організаційний); був секретарем “Обнови” (українського католицького студентського товариства); брав участь в редагуванні “Студентського життя” у Мюнхені, був вибраний до студентської управи й відповідав за міжнародні зв’язки; в юнацтві ОУН був обласним провідником на Мюнхенську область. Брав участь в Організаційних студійних семінарах і відправах. Читав “Дух нашої давнини” Д. Донцова (гляди: Записи ст.1-9.) і Виписки (1-59) за роки 1946 (Гіршберг) до 1948 (Мюнхен); мої поеми : “Полон;

Смерть Букавина; Розпач. Замешкав у таборі переміщених осіб в Міттенвальді.

1947: Поступив на студії права й соціологічних наук в Університеті УННРА але перейшов на Український Вільний Університет у Мюнхені. Якось вдалося мені знайти місце на ночівлю в Мюнхені на Фюріхшуле (Рамерсдорф) між тими, що були в німецьких кацетах. Там вчився й активно діяв у юнацтві ОУН. Приготовив і читав лекції про “Державу її визначення й історичний розвиток” юнакам в Берхтесгадені... Розширив це на монархію: дідична чи виборна: автократична чи парламентарна: самостійна чи федеративна. (Гляди Записки – дер. Право, 1-19 с.)

Написав поему ”Розрада” для гимну ОХ. Провідник і маса (с.1-24).

1948: Слухав “Державне право”; читав “Націоналізм” (Записки с.1-8); написав і читав ОХ доповідь “Провідник і його завдання” (Записки,с.1-17); здав семінарійну працю “Красне право на Запорожжі” (Записки –с.1-);

Здав іспити з таких предметів: Загальна наука права(5); Історія українського приватного права (5); Державне право(4); Англійська мова (4).

Від І.Х48 вчився на City Gas and Water Installation на оператора і здав іспит на оператора 31.III.1949 р. (монтажник газу, водопроводів).

Від 26 VII до 29 X. проходив Church World Service Vocgtional Training Course in Teaching English u passed competence tests on Ost.29, 1948.

1949:

Приступив до закінчення програми права, щоб добитись докторату: Здав іспити: Основи статистики (5, Панейко); Міжнародне публичне право (5, Орелецький); Міжнародне приватне право (5, Орелецький); Карне право (5, Старосольський); Криміналістика (5, Старосольський); Карний процес (5, Старосольський); Римське право(5, Баран); Чинне право в Україні (5, Гришко); Цивільне право (5, Гришко); Цивільний процес(5); Фінансові науки(5, Сосновий); Політична економія(5, МО); Торговельне право(5, Цюцюра); Історія філософії права(4, Ребет).

Член Основуючого з'їзду Т-ва Української Студіюючої Молоді і був вибраний до його управи референтом кадрів і представником на Англію. Опублікував дві статті до г. *Студентське життя*: "Наше завдання - вчитись" та "Великдень" в Мюнхені.

В жовтні 1949 р.. діставши повну стипендію на студії в Англії, виїхав до Бірмінггамського університету спеціалізуватися в економіці Почав вести щоденник, але англійською мовою (щоб її краще вивчити).

Взявся читати Т. Карлайла *On Heroes, Hero-Worship and the Heroic in History* (1841). Зробив багато виписок (гляди: Записки стор. 1 - 26).

1950: (Англія)

The University of Birmingham, pursuing program leasing to Bachelor of Commerce (Russian Studies).

Читаю: *The British Constitution* (1948) by H.R.D. Greaves (гляди Записки, стор. 1-12; написав: The Reform of the Haus of Lords.

Член-організатор укр. громади СУБ; був вибраний делегатом на Річний конгрес СУБ-у в Лондоні. (Записки, 2 стор.) Читав доповідь для субівців Бірмінггаму: "Тарас Шевченко і вигнання". Продовжую кореспонденцію з гол. управою ТУСМ-у.

1951:

Вивчаю мінеральні ресурси СССР. (зап.: Russ. Resources 1-48 pp). Опрацював теми: "Freedom"(її дефініція. Гляди зошит, стор. 1-22); "The Economics of Imperialism" (Analisis; Notes – pp. 1-16+6); and "The Evolution of Modern Capiralism" (18. VII. 1951; Notes I and II, pp. 1 - 70).

Організував програму та ідеологічний день ТУСМ-у в Лондоні. На засіданні активу ТУСМ-у в Пріні (Німеччина) 16-17. VI. '51 був вибраний в Управу ТУСМ-у на референта кадрів і діяльності. Опрацював головні положення "До ідеології ТУСМ-у" на основі 1-го Конгресу українських націоналістів, що відбувся 27.I.до2.II. 1929р. у Відні, Австрія. (Записки, ТУСМ. стор. 1-7).

1952:

Був делегатом на загальні збори СУБ-у, виступав на форумі й дав доповідь про працю управи СУБ-у в Лондоні.

Хоч був перевантажений працею і подавався на димісію в

ТУСМі, але без успіху. Зорганізував Ідеологічний день ТУСМ в Лондоні 30.VIII. і мав доповідь про ТУСМ і його ціль.

Їздив до Брадфорду на загальні збори КВОМ-у (Комітет Виховних Організацій Молоді), був вибраний до президії секретарем. 13-14 IV.

В університеті опрацьовував теми: Великие стройки й причини их построения, для Russian Club of B'ham University; (Notes, pp. 1-6);

Expansion of Suffrage" (workers' voting rights) in England during the second half of the XIX century (term paper: pp. 1-30);

Modern Capitalism versus Socialism, (term paper: notes 1-40 pp.);

Соціально-економічне підложжя сучасного світового конфлікту, доповідь на З'їзді СУСТЕ, Льора-Страсбург, Франція. Записки: 1 - 28 ст.);

"Українське студентське життя в Англії". Фенікс, ч. 3. стор. 42-44.

1953:

Changes of Nature: A Large Scale Project for the Correction of Nature in the USSR. A paper for Commerce Conference. Reworked and submitted as diploma thesis: Large Scale Projects of irrigation, Amelioration and Aforestation in the USSR. (30 pp).

Економія: Економічна структура України і сучасний світ, доповідь на Конгресі Союзу укр. студ. в екзилі у Парижі. Згодом ця стаття була публікована в Канаді у *Гомін України* п. 3. Сьогоднішня ситуація в Україні (але без колгоспів), 1974р.

На Конгресі мене було вибрано членом Управи ЦЕСУС-у(мир, суд). За порадою там вчитися мені дальше, я подав прохання на стипендію до Лювенського Католицького Університету в Бельгії. Дістав стипендію через Укр. Греко-Католицького Адміністратора на Європу.

1954: (Бельгія)

На початок семестру цього року прибув я до Бельгії. Жив там у гуртожитку з другими українськими студентами. Студії і студентське життя тут було надзвичай цікаве. Були дискусії, забави (новорічні й святкові), хор церковний з о. Д. Дзвоником (колегою зі студій в Гіршбеоргу)... Відновив своє активне членство

в "Обнові" (студентська католицька асоціація) і, як активний її член, поїхав на Конгрес Католицької Акції до Риму на кілька днів, де ми приміщувалися між нашими римськими теологами в їх семінарії на горі. Але, після повернення з Риму, в дискусіях, захищаючи свою позицію (яку досить строго скритикувала стаття в *Українській думці* в Лондоні) про те, що колгоспи в сучасній Україні певно залишилися би навіть, коли би прийшло там до демократичних змін, і до цього ще прийшло питання про Бога, пекло, вічність... Мій скептицизм взяв верх: я в це не вірив!...так, як вони в це вірили, і своє розуміння світу й усесвіту я переконливо захищав. У католицькому університеті, на католицькій стипендії та між віруючими студентами-католиками й націоналістами, які також були на католицькій стипендії, моя постава була несприйнятлива. Я не погодився її відрікатися, чого вимагали від Студентської Громади, тому мене виключили із Громади й гуртожитку. Розчарований у громаді, зневірений і розбитий душевно, я рішив при кінці семестру повертатися до Англії. Тут, не маючи надії на налагодження моїх відносин з українською діаспорою, я подав заяву до радянського посольства в Лондоні про репатріацію. Відповіді довго не було. Я працював, читав англійську пресу й дізнався про міжнародний Коледж Альберта Швайцера у Швейцарії, який об'явив свою річну програму з порівняльного релігієзнавства, основу на ідеї А. Швайцера: Reference for Life (Шануй життя). Альберт Швайцер удостоївся був недавно Нобелівської премії, я про нього знав, отже й записався на цю програму. Мене прийняли. Я поїхав до Швейцарії на один рік за заощаджені на поворот гроші.

1955/56: (Швейцарія)

Маленький коледж, студенти з різних частин Європи, Америк та навіть з Африки й Азії, жили разом з професорами, як одна сім'я. Ми по черзі чистили приміщення, приготувляти овочі для обідів, мили посуду, разом слухали поочередні ранішні слова студентів й учителів. Багато дискутували, де я приймав дуже активну участь, захищаючи і там свої раціоналістичні позиції. На моє здивування, я знайшов велике попертя між студентами й навіть професорами. Я там став головним інтелектуалом і взірцевим студентом. Мене

сильно, піддержувала одна студентка з Америки. Ми познайомились добре при різних спільних роботах і заняттях і при кінці шкільного року поженились. Весілля нам приготували прекрасно в Коледжі; моїм дружною був правнук Німецького промисловця-магната з Рурцини Цішена-Тіссен. Я регулярно ходив на виклади, давав звідомлення та опрацьовував деякі спеціальні теми, які маю в записках: "Free Will Versus Predesrination" (notes: 1-20), "The Power Elite: USA and England" (4 pp.). При кінці їздив до сов. посла дізнаватись про поворот. Радив не їхати.

1956 Весною на Великодні свята відбув 2-тижневуподорож автом по Італії. Був у Туріні, фабриці Оліветті, Флоренції, Римі, Ватикані, Неаполю, Капрі, Мілані, Венеції.

26.XII.1956 р. Робін Григорій народився і Англії.

В липні 1956 р. я з супругою, Нансі, повернувся до Англії. Її без труднощів пустили й ми, переночувавши в Лондоні (де мене в готелі обшахрували), приїхали до Бірмінггаму, індустриального центру Англії. Але, коли я прийшов до бюро праці, завважив черги до службовців, чого перед тим не було. В Англії почалось безробіття. Праці не дістав. Через якийсь час від господині, де ми зняли квартиру, довідались, що в фірмі її зятя є місце на будови. Я зголосився й мене прийняли копати рови. Задоволений, що заробляю, я здав собі справу, що мені треба було з Англії, яку я полюбив, вибиратися геть. При кінці року, коли нам народився син, я виробив собі папери на постійну імміграцію в США і ми з дружиною переїхали туди 26 березня 1957 р.

1957:

Задержавшись на тиждень коло Бостону у сестри Нансі, ми поїздом поїхали до Колорадо, де учителювали її батьки. Нансі пішла трошки на працю а я шукав чогось для себе. Познайомився через тещу з гуртком місцевих дам, вони запросили мене дати їм доповідь про мою батьківщину. Я погодився й дав доповідь для на тему: """. Доповідь удалась гарно. Мене після цього запросили стати членом Молодих демократів і я також знайшов працю по лабораторійній технології, де виробляли хлорофіл. Не занехував я навчання. Записався на аспірантські учительські курси і ще цього

року здав: "Mental Hygiene and Emotional Adjustment" (gr. A) in Colorado State College of Education, Greeley..

1958: 21 серпня народилася наша доня Мімі Надя

Продовжую працю, здаю ще три учительські аспірантські курси, шукаю умови праці, учителя (хоч ще не маю учительського диплому). Але в Денвері запросили мене на інтерв'ю і прийняли мене на нову програму вчителя російської мови з тим, що буду далі добиватися учительського диплому. Я погодився на умови і став учителем. Для доповнення курсів їздив до університету штату Вашингтон, Вермонт і штату Колорадо.

1959

Добився диплому "Master-Teacher" на 10 років; подався на програму магістра зі славистики в Університеті Колорадо. Був прийнятий і почав комбінувати учителювання з кандидатськими студіями. І вчителювання і студії пішли успішно. Цього року вперше світ облетіла штучна совітська ракета "спутник".

1959:

Відбув 3-ох місячну літню програму для спеціалістів навчання чужих мов, організовану й оплачувану федеральним фондом NDEA (National Defence Education Act). Я закінчив програму, блискучо здавши всі іспити "with Higt Honors"; був найкращим студентом програми. Як представник цюї програми виступав коментатором про: The Need for Intellectual Teachers in Public Schools, on Seattl-Washington University TV, Summer 1959.

У своїй шкільній системі я опрацював програму навчання чужих мов для сьомого класу середніх шкіл: The Sevent Grade Foreign Language Syllabus: RUSSIAN (JeffCo Public Schools, 1959, 40 pp.)

1960:

Записався на магістерську програму ув. Також добре вчився, співав у хорі й виступав на сцені в ролі жениха у п'єсі Чехова: Жених.

У Денвері, де я мешкав, виступав на штатській ТВ програмі на тему про: *"Потреба навчання чужих мов і нові способи їх навчання"*.

Для себе читав Люди 40-х годов. (гляди записки, стор. 1-15).

Продовжую слухати магістерські курси з філології в Колорад. ун.

1961:

Учителюю та по магістерській програмі пишу такі дослідчі розвідки:

"Краткая повесть об Антихристе Словьева (записки ст. 1-5);

"Начало серебряного века и его первые писатели" (зап. 1-12);

"Философия серебряного века и творчество А. Блока" (з. 1-15);

"Старшие символисты" (записки, стор. 1 -13);

"Модернизм: Кларизм, Акмеизм" (зап. стор. 1-3).

Як член ААТСЕЕЛ (Американська асоціація учителів слов'янських і східно-європейських мов) дав доповідь для Колорадського відділення на тему: *Philosophy of Tyutchev's Works* (Poetry, notes). На цьому з'їзді мене вибрали Віце-Президентом відділення на два роки до 1963 р.

1962: 22.VII. (серпня) народився син Вільям Богдан

Як учитель я організував та провів показ Рівдв'яних звичаїв в Україні з танцями та співом колядок. Місцева громада укр. допомгла.

По магістерській програмі пишу такі розвідки:

Модернизм в России: футуризм, имажинизм и конструктуризм.

Есенин и имажинизм. (Записки, стор. 1-20);

А. Ф. Писемский: Пьесы. Анализ (зап. стор. 1- 19);

1962 (cont.):

The Pamphlet Plays of Alexei F. Pisemskij. The MA Dissertacion under Prof. S. Zenkovsky, mentor, at the University of Colorado. (112 pp.)

Elected Board Member of Colorado Congress of Foreign Language Teachers for 1962/64; included in edit. Board as Slavic Area reporter of PEALS Information Bulletin) for 1962/65); elected President of Jefferson County Foreign Language Association for 1963-65.

1963:

Для шкільної округи Джефферсона опрацював у співавторстві (A Guide to Teaching. RUSSIAN. For High Shools. 1963/64 (83 pages). В університеті Колорадо проходжу докторську програму й пишу: *Зимний вечер* Пушкина. Аналіз. (Записки, стор. 1 -21);

F.I. Tiutchev. A Biographical Sketch. (Notes, 1-17 pp.)

The Grand Inquisitor' and World Outlook by Berdyaev (2 p.0

22 листопада. Президент Кеннеді був застрілений.

1964: (on December 5, Alexander Raymond was born, our 4-th child)

Продовжую вчити та опрацьовую такі розвідки:

Записки о прозе руських классиков В. Шкловского (зап. 1-6 ст.);

Puschkin: His Criticism of Russian Literature (General survey of his views). Notes: 1-15 pp.

‘N.V. Gogol’ as depicted in V/ Zencovsky’s book. (Notes: 1-11 pp.);

“Sermon on Merciless Heathens” translated from Serapion’s Russian original and published in Medieval Russia’s Epics, Chronicles and Tales by ed. Zenkovsky, Dutton 1964, pp. 199-202.

1965:

Став інструктором російської мови в На повній стипендії в Унів. Колорадо; живемо в Болдері в гуртожитку. Пишу розвідку: *Comic Elements in N/ Gogol’s ‘Revisor’*. (Notes, pp. 1-22). Як член Denver Classroom Teachers Association дав на їх конгресі доповідь: *Foreign Language Teaching in the USSR and the USA*. (5 pp.)

1966:

Був назначений на позицію Teaching Fellow for Russian (1966-67), і написав розвідку: *Рассказы и пьесы А. Чехова*. Анализ. (зап. 1 - 22 ст.)

1967:

V. Nabokov’s Nikolai Gogol’. A biographical chronology. (Notes, 9 pp.).

R. E. Steussy: *Pisemsky’s Talent as a Novelist*”. (Notes, 19 pp.)

Перевів іспити випускників української “Рідної школи” в Денвері, Колорадо. Випускникам були признані університетські кредити. Директором школи був о. д-р Павло Баб’як.

1968:

Здав докторські ригорози "with flying colrs" (на дуже добре) та вибрав докторський комітет з др. Р. Абернатим, лінгвістом, на голову. Взяв тему дисертації: *O.E: I Alternations in Ukrainian Nouns*.

1969:

На конференції RM MLA (Rocky Mountains Modern Language

Associations) у Прово: Юта, я мав доповідь на тему: *Variant Phonetic Systems of Contemporary Standard Ukrainian*, після якої була добра дискусія і я познайомився з двома професорами, Tom Rogers і Hans Raade, з Університету Юта, що шукав когось на навчання російської мови. Через них я туди їздив на інтерв'ю, після чого дістав працю Assistant Professor: Russian at The University of Utah, Salt Lake City.

Почав виклади вже в червні цього року на літньому триместрі та писав для Українського Вільного Університету докторську працю з української мови: *Системи фонем сучасної української літературної мови* (СУЛМ). Дисертація була одобрена професорами П. Ковалевим і Б. Левом, менторами. Опублікована в УВУ в 1976 р.

1970:

На захист дисертації треба було ще відбутися резидентуру й навчання в УВУ в Мюнхені і я туди поїхав. Пройшов і здав я іспити з відповідних докторських предметів (з одного предмету треба було мені їхати на іспит аж до Парижа), ригорози, і мене допустили до захисту дисертації: *Системи Фонем СУЛМ*. Захистився і відбув церемонію промоції.

На літературному вечорі, організованому з цієї нагоди, я читав доповідь: Тоталітаризм, його продукт - В. Лобода та герой нової України М. Баглай у творі Олесья Гончара СОБОР. Доповідь була добра.

Вернувся до університету в США і осінню, на Ninth Annual Conference on Slavic Studies in New Orleans, Louisiana читав доповідь: *The Fate of the Morphophonemes /e. o/ in the Derivatives of Contemporary Standard Ukrainian*.

1971:

Хоч маю велику навантаженість з викладами (чотири предмети на триместер), займаюся також науково-суспільною діяльністю. Беру активну участь в організаційному комітеті на відзначення 50-ліття УВУ. На симпозіумі з цієї нагоди даю доповіді: Методи навчання лексику дітей українсько-мовних родин, та англійською мовою:

1971 (прод.)

Morphological conditioning of O-I, E-I Alternations in the

Substantives of Contemporary Standard Ukrainian.

Даю також доповіді: в Гарвардському Інституті Українських студій на тему: Метр, ритм і тональність у катренах Лесі Українки. Доповідь була опублікована в книзі: *Lesia Ukrainka: 1871-1971*. 81-88. *Essays on Poetes's Works*. Philadelphia, The Permanent Conference of Ukrainian Studies at Harvard, 1971-80, pp. 81-88.

Criteria for Evaluation of Language Textbooks and a Need of Graded Readers in Teaching Foreign Languages (Russian) to Second Year University Students, at Utah Chapter of AATSEEL, in Provo, Utah.

1972:

Опублікував статті: Методика навчання й розвитку лексику в українським дітей на чужині. *Журнал Вільний світ*, 27. III і 3-10. IV.

Методика навчання й розвитку лексику в українських дітей на чужині та потреба частотного словника української мови. *Інформативний листок НДТУТ-у* (Науково-Дослідне Товариство Української Термінології), Нью Йорк, липень місяць.

The Need for Graded Readers in Teaching Foreign Languages (Russian) to Second Year Students and Criteria for Evaluation the Beginning Foreign Language Textbooks, in Manitoba Modern Language Assotiation Bulletin, v. VI, #2, Canada; and in Russian Language Journal, #93, pp. 47-52.

"Простір і воля". Поезія В. Кухаря, *Вільний світ*, за вересень.

Справоздання посла-екстраординарія зі стану укр. діаспори у світі. *Український самостійник*, ч. 183-4 за грудень, Мюнхен.

Читав такі доповіді: H.S.Skovoroda's "Beehiva Fables" and Their Language, Utah Chapter of AATSEEL, Provo, Utah, November 4.

The Making and Unmaking of a Soviet Bureacrat as Presented In Sobor by O.Honchar, National Conference of AATSEEL in New York, Dec. 27.

Вклад творчости Я. Славутича в українську літературну мову, на Конференції НТШ в Нью Йорку, 29-го грудня.

Транскрипція чи Транслітерація? - Проблема записування українських назв англійською і чужими мовами, Конфер. НДТУТ, 30.XII.НЙ Був включений до редколегії журналу Наша мова

НДТУТ-у.

"Невидимі стигмати" Мілени Рудницької (про митрополита Й. Сліпого). Рецензія, *Український самостійник*. т.23, ч. 10.

Власні поезії: *Настанова: Роздуми: Сподівання; Дух нашого часу*. Перекладаю вірші Ф. І. Тютчева на українську мову.

Пишу статті про японські гайку та танка поезії.

Написав підручник: *Russian Phonetics* (78 pp.)

1973: Удостоївся промоції на Associate Professor і постійну працю.

Підготував підручник слов'янського фольклору: *Slavic Folklore*.

Опублікував статті, розвідки: "Vfriant Phonemic Systems of Contemporary Standard Ukrainian" in *Linguistics. An International Review*. v. 98. Mouton, The Hague. The Netherlands. pp. 5 - 19.

"Ще одна система фонем сучасної української літературної мови (СУЛМ)" і "One More Phonetic System of CSU." НТШ. *Конспекти і статті/ Abstracts*. Delivered at the Congress of Ukrainian Scholars marking the centennial of the Shevchenko Scientific Society, new York (pp. 68-70).

"Транскрипція чи транслітерація". Слово і діло. НДТУТ за листоп.

"Різдв'яні гайку" (Вірші), газ. *Свобода*. НЙ, 5- січня.

"Поетизована проза". Аналіз прозових праць Р. Володимира (Романа Кухара). *Українська книга*. ч. 1 за 1973р.

"З'їзд українських письменників в Канаді". Був там дискусантом, читав свої вірші: "гайку" і "танка" (в японському стилі) та дав звідомлення в *Український самостійник*. ч. 193 за вересень 1973. Мюнхен.

"До бібліографічного словника українців Америки". *Гомін України*, 27. жовтня. Торонто, Канада.

"Schelling's Philosophy in F. I. Tyutchev's Poetry" Читав її як доповідь на конф. Kansas Chapter of AATSEL in Topeka on March 23. It came out in *Russian Language Journal*. v. XXVII, #96, winter. pp. 17-23.

"Sobor': The Making and Unmaking of a Soviet Bureaucrat." *The Manitoba Modern Language Bulletin*. v. VIII, #1, pp. 34-39.

"President Nixon Sees Value in Foreign Language Study." *Foreign*

Language Speaker. for September. Utah.

Читав на конференціях такі доповіді: Unsuccessful Soviet Heros in the Novel 'Sobor' by O. Honchar. RM MLA Annual Conf. Laramie, Wyoming. Was also elected Chairman of the Slavic Literature Section for 1974.1974.

"The Suffix – OG and Its Implication for the Names of Slavic Deities: Dazhbog, Stribog and Svarog." Read it at the Conference of Canadian Learned Societies: Canadian Onomastic Sciences in Kingston, Ont. It was published in Onomastica Canadiana 1973. #49. 1974.

Tyutchev's Philosophic Poetry. read at the Utah chapter of AATSEEL annual conference in Salt Lake City, on April 14. at that meeting I was elected President of Utah Chapter.

As a member of Shevchenko Scientific Society was invited to the Committee to prepare its 100. Anniversary's festivities (of NTSh.)

Received a grant for Summer Study Program at the Library of the University of Illinois at Urbana-Champaign.

Was appointed Coordinator of the Russian Sector, Dept. of Languages.

1973 (cont.): Написав ще такі рецензії:

"Мудрощі мандрів" (Travel Thoughts) by Yar Slavutych. Slavuta, Edmonton, 1972. Books Abroad, for spring.

"Перстень і посох. Епілоги". (The Ring and the Staff) by Evhen malaniuk. Suchsnist', Munich, 1972. Books Abroad, for spring.

"Предтеча". Роман. (The Precursor) by Vasyl' Shevchuk. Dnipro, Kiev 1972/ 255 pp. Books Abroad, for spring.

П. П. Толочко. "Нащадки Мономаха". Наукова думка, Київ, 1972, стор. 120. *Українська книга*. Квартальник бібліографії і книгознавства Т-ва українських бібліографів, бібліотекарів і книголюбів. № 1.

М. Ю. Малиновська. "Олесь Гончар". Дніпро, Київ, 1971, стор. 124. *Українська книга*. № 1.

"На слідах Григорія Сковороди". Видання СУМ Америки. 1972 в *Українська книга*. №3-4.

Проф. В. Яшун. "Говір Брідщини". *Українська книга*. № 3-4.

Проф. О. Горбач. "Говірки Теревовельщини". *Українська книга*. № 3-4.

1974: Listed in DIB, (Dictionary of International Biography).

Відзначення: Honor. became member of Delta Tau Kappa, International Honor Society for outstanding Journalistic Writing.

Як координатор російського сектора і професор, відповідаючий за навчання мови, приготував і видав підручник Russian Phonetic (82p)

Написав також такі статті: "В допомогу дітям і старшим" у Свобода за 11-те жовтня; та у книзі Б. Федчука: *Загадки*, ч. 13. 1974.

"Українське шкільництво" у *Вільний світ* за травень.

"Співець мандрів" Поезія Я. Славутича. *Овид.* т. XXI, стор.27-30.

"The Making and Unmaking of a Soviet Bureaucrat." *Nationalities Papers*, v. 1, #1, for spring.

"Сходімся до Сіону!" *Український самостійник*, ч. 202.

"Роздоріжжя українців Канади", *Український самостійник* ч. 204.

"Тернопіль і Монастирська церква", *Український самостійник*. ч. 206.(Це була стаття після моєї подорожі цього року в Україну до родини.)

"Канадські українці". *Свобода*, ч. 64, 4-го квітня.

"Сьогоднішня ситуація в Україні", *Гомін України*, ч. 32-33.

Рецензії: "Західньо-канадський збірник": *Свобода*, за 4-те квітня.

"Письменники України", О. Килимник, ред., Київ, 1970, стор. 540. *Українська книга*, № 2, 1974.

Б.Федчук. "Загадки", Торонто, 1973-74. *Українська книга*. № 2.

Др. О. Горбач. "Західно-поліська говірка". *Українська книга*, № 4.

1974 (прод.):

"Modern Ukrainian Short Stories" translates by G. Luckyj, in *Books Abroad*, for November..

Читав такі доповіді-papers: "Problems of Soviet National Minorities as Exemplified by Recent Ukrainian Literature." Conference of Rocky Mountain Association of Social Sciences in El Paso, Texas..

"Українська ситуація сьогодні", на Конференції УБАН, Західна

вітка, Солт Лейк Ситі; і читав її в УБУ, Мюнхен, Німеччина.

"F. I. Tyutchev's World in 'Conflicting Harmony,'" at Slavic and East European Section of RM MLA, in El Paso, on October 18.

"Soviet Use of Folclore for the Pupsore of Producing 'A New Soviet Man.'" At American Folklore Society's Annual meeting in Portland, Oregon.

1975: Listed in "Ukrainian of North America".

Приготовив і видав читанку. Fourth Year Russian. 138 pp.

Короткий словник синонімів української мови, П. Деркача. Друге видання, поправлене і доповнене. Ред. Б. Чопик і др. НДТУТ, Нью Йорк. 210 ст.

Написав статті: "Adaptacion of Folk Traditions for Puprose of Enhancing the Arrival of a 'New Soviet Man,'" Proceeding of the Fifth National Popular Culture Association. (Microfilm). Compiled by M. Marsden, Bowling Green State University Popular Press. pp. 987-1015.

"Літопис українського поселенця: 'Безхатний' О. Лугового" в *Західньоканадський збірник*, ч. 2. К НТШ, Едмонтон, стор. 148-157.

"Іван Франко і німецька література" про працю Л. Рудницького. *Український збірник*, ч. 3-4.

"Problems of the Non-Russian Peoples in the USSR as Exemplified by Recent Ukrainian Publications," *The Ukrainian Quarterly*, v. XXXI. p. 44-60.

"Русь і половці", г. *Гомін України* Канада, за 24-те травня.

Рецензії:

Ст. Чорній. "Граматики української мови", част. I. і част. II. *Український книга*, ч. 1-2.

Я. Козловський. "Мій буквар". *Українська книга*, ч. 1-2.

"The Cougreses of the Prairies," translated by R.H. Morrison. Slavuta, Edmonton, 1974. pp. 112.: Books Abroad, for October/

Papers:

"Ukraine Today," lecture at the University of Colorado, 21. Match.

"Soviet Calendar Celebrations" at Popular Culture Association's Annual meeting in St. Louis, Missuori, on March 22.

"In Search of the Lost Past: the Poetry of Yar Slavutych" at Canadian Association of Slavists in Edmonton, Alberta, Canada, in June.

"Stress in Ukrainian Nouns," at Research Society for Ukrainian Terminology in New York on September 18.

"Неологізми Яра Славутича" на Конференції УВАН, Денвер, 16. X.

"Paradigmatic Stress Patterns in Nouns of CSU and the Alternation of O-I, E-I" at I. Franko 120th anniversary Symposium, NY November 8.

"Suggested Approach to 2-3rd Year Reading Courses in Russian" at the Utah Foreign Language Association and AATSEEL Chapter, Ogden; April.

"В таборах ДП (хлопців-переселенців)" Вірші, читав на З'їзді алюмінів Травнштайн-Діллінгенців у Клівланді, Огайо. 20-те серпня.

Приготував підручник: Russian Folklore: Mythology. 70 p.

Listed in "Notable Americans of the Bicentennial Era." v. I. 1976.

1976: (Почалися родинні проблеми: я пішов з дому на сепарацію.)

Опублікував книжки: Системи фонем СУЛМ та деякі проблеми фонології. УВУ, серія скриптів, Мюнхен, 1976. стор. X + 147.

Навчання мови. У ВУ, серія скриптів, Мюнхен, 1976. стор. 76.

Статті:

"Грамматика Смотрицького та граматична термінологія". *Нові дні.* ч. 313 за лютий.

"Ще одна система фонем СУЛМ" *Записки НТШ*, т.186, НЙ. 196-203

"Ще про лемківську говірку Пряшівщини". *Свобода* за вересень.

"Питання двомовності: Результати мовної інтерференції у дітей українськомовних батьків". *Навчання мови*, УВУ, 1976. стор. 36-43.

Рецензії:

П. Ковалів. "Як правильно будувати фразу". *Українська книга*, ч.2.

О. Leska. "Govor Sela Ublya." *Українська книга*, ч. 2-3.

Papers:

"Slavutych's Search of the Lost Past." at RMASS. Tempe, AZ April.2.

"Is Slavic BENER'A the Same as Roman VENERA?" at Canadian Learned Societies^ Onomastics Assoc. in Quebec City, Canada. June 2.

"Геній молодого Франка". Конференція НТШ, НЙ, 5-го червня.

"Діалект підгаєцької Над-Стрипи", Філологічна секц. НТШ, НЙ.

"Методы расширения словаря в классах русского языка", на Конгресі МАПРИЯЛ у Варшаві, Польща. 27-го серпня.

"Slavic Funeral Celebrations: Past and Present," at RM MLA Annual Conference in Santa Fe, New Mexico. October 22. Був вибраний Chairman – of Slavic Linguistic Section for next year.

1977: Я тепер остався один. Розвід пройшов 1-го листопада. Робін, мій найстарший син, закінчив університет Юта по фармацевтиці. Оженився і має працю у фармації в Каліфорнії.

Я працюю; написав книжки:

П. Ковалів. *Український правопис*. Видання поправлене, редкол. з мови Б. Чопик і др. Інститут української мови. Нью Йорк, 1977

A testbook for Russian 415: Slavic Folklore: Calendar Celebrations. Selection of Readings, Lectures and Notes by Prof. Dan B. Chopyk. 203 pp.

Статті:

"Methodology and Linguistic at the Third Congress of MAPRIAL." Slavic and East European Journal, v. 21, #4, pp. 561-564.

"Soviet Calendar Celebrations: A Glimpse at Few Examples from the Present Ukrainian Experience." Journal of Popular Culture, #4, p. 873-883.

"Fifty Sayings of the Lord Jacob Frank," in co-authorship. Alchen'nga: Ethnopoetics, v. III, #2, pp. 32-51.

"Іванна Блажкевич: Її життя і праця", *Український голос* За груд. Рецензії:

"Українці в Колорадо". 200-літній огляд штата. *Свобода* 8.Х.

"The Search for Literary Style of M. Kotsiubynsky" by E. ŠeaponeHKO. ("УомуКН ЈиТераТурНоро СТНЛО М. Коту,юбННCLKoro"). in World Literature Today, for spring, p. 302-303; and Mitteilungen. YBY, т. 14, ст. 223-224.

"Study of Russian Folklore." A Survey Review for Sociological Abstracts, reviewed in Russian Language Journal. #108, pp. 184-187.

Б. Мазепа. "Полум'яні акорди", в *Українські вісті*. Едмонтон.

5.V.

Б. Чапленко. "Його таємниця", НЙ, 125 ст. *Українська книга*. ч.

3.

"Письменники радянської України". Ред-и О. Килимник та О. Петровський. К. 1976, стор. 416. *Українська книга*, ч. 3.

Papers:

"Organised Calendar Celebrations and Family Cycle Festivities in the Soviet Union." at the Canadian Association of Slavists in Fredericton, New Brunswick, Canada, on June 14.

"Rhythm in Ivan Franko's Early Poetry." at the Annual Meeting of MLA AATSEEL in Chicago on December 30.

"The Problem of Transcribing Ukrainian Names in American and Canadian Journals, Dealing with Ukrainian Subjects." at Permanent Conference of Ukrainian Studies at Harvard Ukrainian Research Institute, on May 30.

"Soviet Family-Cycle Celebrations: Births, Name-giving, Initiations" at the 8th National Popular Culture Assoc. Conference in Cincinnati, 21. IV.

"Methodology of Russian Language Teaching at the 3rd Congress of MAPRIAL" at RM MLA Annual Conference in Las Vegas, Nevada, on Oct. 21.

Мене вибрали President of Rocky Mountain Association for Slavic Studies for the years: 1978-80.

Від університету дістав: University of Utah Research grant (Computer).

1978:

Пройшов промоцію на Professor (Full Professor). Купив дім. Удостоївся федеральної NEH Fellowship на Summer research at Illinois. В університеті у відділі мов завідую сектором слов'янських мов.

Написав статті: "Мовна політика більшовиків" (Спроба історичного аналізу). *Український історик*, ч. 1-3 (57-59).

"Підручник української мови з радянським правописом", ред. В. Смирнів, у *Свобода* та *Гомін України*, за квітень-травень.

"Роман Володимир Кухар" в *Українська книга* ч. 4. ст. 109-112.

"Неологізми Яра Славутича" в творчості *Яра Славутича*,

Едмонтон, 1978. стор.79-59.

"In Search of the Inspiring Past." *ibid.* pp. 185-196.

"Моє кредо" та "Роздуми"- мої вірші в Канадська Україна, 1978.

"В Чикаго організують Український дослідчий інститут" у *Свобода*, за 17-те лютого.

Рецензії:

"Антологія української поезії в Канаді 1898-1973", ред. Яр Славутич, у *Українська книга*, т. VII, IP 1, стор. 24-25; і в *Канадська Україна* ч. 6 за грудень, стор. 12-13.

"An Anthology of Ukrainian Poetry in Canada." Edit. Yar Slavutych, *The Ukrainian Quarterly*, v. XXXIV, #2, for summer, pp. 83-85.

Walter Smyrniw. "Ukrainian Prose Manual." A text for intermediate language studies. Mosaic Press, 1977, 185 pp. *The Ukrainian Echo*. April-M.

Papers:

"Problems of National Minorities in the USSR," at Western Slavic Association's Annual Conference in Reno, Nevada on February 17.

Applied Linguistics of Russian at the 3rd Congress of MAPRIAL" *ibid.*

"Meter, Rhythm and Tonality in Lesya Ukrainka's Poetry," at Annual Meeting of RMASS in Houston, Texas, on April 13.

"Soviet Family-Cycle Celebrations: Births, Name-giving, Initiations" at the 8th National Popular Culture Assoc. Conference in Cincinnati, 21. IV.

"Definition of Rhythm and Metre" at Learned Societies Conferences: Canadian Association of Slavists in London, Ont, on June 1.

"The Problem of -I or -Y in the Genitive Singular of the Third Declension Feminine Nouns in Ukrainian," at Harvard PeCUS, Cambridge, June 4.

"Lesia Ukrainka's Poetry: A Formalist Analysis" at 30th Anniversary of American NTSh in New York on November 25.

"Professor Wasyl' Lew - the Chronicler of the Ukrainian-Galician Dialect." *ibidem.*

1979:

Написав статті:

"Іванна Блажкевич: 1886-1977", в *Америка*, ч. 144.

"Богдан Мазепа; 1926-1975". в *Америка*, ч. 145.

"In Search of a Lost Past: The Ukrainian Poetry of Yar Slavutych," in *The Ukrainian Quarterly*, v. XXXV, #1; pp. 50-63.

Рецензії:

Василь Лев. "Богдан Лепкий, 1872-1941. Життя і творчість", (як "Записки НТШ, НЙ, 1976, стор. 399) в *Українська книга* ч. 1.

"Дніпрові райдуги: Антологія молодішої поезії України", ред. А. І. Кацнельсон. "Молодь"/ Київ, 1976/ стор. 607. *Українська книга*, ч. 4.

М. М. Пешак. "Стиль ділових документів XIV ст." Структура тексту. А також цього автора "Грамоти XIV ст." Наукова думка, Київ, 1974р. стор. 255 в *Українська книга*, ч. 4.

Roman Szporluk. "Ukraine: A Brief History." Detroit, 1979. pp. 144. in *Українська книга*, ч. 4.

Петро Панч. "Гомоніла Україна". Рад. письменник, Київ, 1979 р. стор. 540. *World Literature Today*. 1979.

"Tvorchist' Yara Slavutycha," coll. W. T. Zyla. Edmonton, 1978, p. 431 in *World Literature Today* for spring.

"Vaplitiants'kyj Zbirnyk," 2-nd edition, edit. George Luckyj. Mosaic Press, 1977. 260 pp. *World Literature Today* for winter.

Papers:

The Teaching of Russian Literature in English Translation," at Mid-Pacific MLA Conference in Honolulu, Hawaii on March 23.

"Ivanna Blazhkevych: Her Radical Work and Writings," at RMASS in Lake Tahoe, Nevada, on April 27.

"The Symbolism of Ancient Graphics (Slavic)," National Meeting of Popular Culture Association at Pittsburgh, PA, on April 28.

"Правопис родового відмінка множини в іменниках з подвоєним приголосним перед закінченням -я в називному однини", PeCUS at Harvard Univ.. in Cambridge on May 30.

"Old Kievan Literature and the Textbooks for Ukrainian Language Schools in Diaspora," at Russian Research Center of the University of Illinois in Urbana-Champaign. June 9-24.

"Early Translations of T. Shevchenko's Poetry into South Slavic: Serbian, Croatian and Slovenian." Commentary at AAASS Annual Convention in New Haven, Connecticut on October 10.

"Shevchenko Scientific Society's Place in Ukrainian Scholarship,"
ibidem.

"Dokia Humenna's 'Tales of Trypillia': The Symbolism of Ancient Graphics and Customs," at MLA-AATSEEL Annual Conference in San Francisco, CA, on December 29.

I serve as President of Rocky Mountain Assoc. for Slavic Studies.
1980:

My second year as President of RMASS. Брав участь у літньому Семінарі Українських студій-проблем в університеті Іліной, 17-24. VI. Познайомився з Наталкою Мойл-Кононенко. Їдив до неї в Шарлотсвіл, Вірджінія. Ми зійшлися і 6-го вересня пібралися. Я знову жонатий. Будемо до себе доїжджати (!!?) бо я ще працюю в Солт Лейк Сіті.

Написав такі статті:

"Літературна Збаражчина" (14 нарисів) у Збаражчина Збірник статей, матеріалів і споминів, *т. І НТШ, 1980. Стор. 279-306.*

"У справі неологізмів" (Відповідь). *Молода Україна.ч. 290; червень*

"Село Бенева. Спогад" Підгаєцька земля. НТШ, Детройт, с.303-305.

"Говірка північних сіл підгаєцької Над-Стрипи", у Підгаєцька земля, НТШ. Детройт, 1950. Стор. 49-69.

"Правописний словник О. Панейка за редакцією Я. Рудницького і К. Церкевича". Новий шлях. Рік L1, № 37, за вересень. Чи тав її у Гарварді на ПКУС-і

"Оригінальна інституція українських студій", *Свобода. 16. VIII.*

"Stringent Politico-Ideological Constraints and the Non-Russian Peoples in the USSR." *The Ukrainian Quarterly, v. XXXVI. #2, pp. 164-170.*

"В 400-ліття Мелетію Смотрицькому", *Свобода 16 січня.*

Рецензії:

Іван Огієнко. "Словник слів, у літературній мові не вживаних", НДТУТ, НЙ, 1973. в Українська книга т. IV, № 1

"Західньоканадський збірник", ред. Я. Славутич. НТШ/ 1973; 206 с. В Українська книга, т. IV, № 1.

А. А- Бурячок і І.І. Гурін. "Словник українських рим", АН

УРСР, Київ, 1979, стор. 338. *Українська книга*, т. IV. №2.

Papers:

"Ceremonial Embroidery, Food, and Dance Symbolism (Slavic)," at Annual Meeting of Popular Culture Association in Detroit, MI, on April 18.

"Iconicity of Lenin in Soviet Educational Materials," at Canadian Association of Slavists in Montreal, Canada, on June 3.

"Morphological Conditioning of E-1, O-1 Alternations in the Substantives of Contemporary Standard Ukrainian on the Inflectional Level and the Fate of the Alternating Vowels on the Derivational Level" at the 2nd World Congress of Soviet and East European Studies at Garmisch-Partenkirchen, West Germany. October, 1980.

"Paradigmatic Stress Patterns and Their Correlation with I-kavism in Ukrainian Noun-Declensions." AAASS Convention, Philadelphia, in Novemb.

"Meletij Smotryckyj: 350 Years from His Death," MLA-AATSEEL Conv. in Houston, Texas. December 1980.

1981: Організували Міжнародну Асоціацію Івана Франка. Я її президент на 1980-1981.

Я взяв цей академічний рік 1981-82 на (вільний від навчання рік для оновлення, відсвіження й дослідів у професійній спеціалізації) та щоб жити разом з супругою в Шарлотсвіл, Вірджинія, де вона працює професором на університеті. В цей самий час ми обоє шукали місця десь в університетах, де ми могли б мати близьку працю й мешкати разом. Я й подавався на працю до Конгресової бібліотеки та до "Голосу Америки", але успіхів не мав. Це був тяжкий час, щоб найти працю, бо уряд Рейгана пообрізував всякі федеральні фонди. Я мусів вертатися на працю до університету Юта. а Наталці - лишатись в університеті штата Вірджинії. Таке розірване подруже життя не задовольало Наталку. Відвідини раз на два три місяці тільки дразвили її.

В своєму університеті я працював як перед тим. Читав по три або чотири курси на триместер. Писав і їздив з доповідями. Написав:

Писані поезії. Вірші, ч. I, Видання автора. Солт Лейк Сіті. стор. 50.

"Нова мова - на літні вакації". Voice of America. 1981.

"Регіональні університети Америки",.

"A. F. Pisemsky's Drama-Pamphlets." The Convulsions of Nascent Capitalism in Russia. Prepared for Russian Language Journal, pp. 11.

"The Teaching of Russian Literature in English Translation." in Russian Language Journal, #123-124, 1982. pp. 272-287.

"Calendar Celebrations in Soviet Ukraine." The Ukrainian Quarterly, v. XXXVII, #3. Autumn 1981. pp. 272-287.

"Ритм у ранній поезії Івана Франка" в Іван Франко: Мистець і мислитель. НТШ, Нью Йорк, 1981. Стор. 65-77.

Рецензії:

"Ivan Franko. The Masters Jests," (Панські жарти), translated by R. Tatchyn. NTSh, Ukrainian Studies, v. 37, English Section v. 14. NY... 1979, 133 pages in Slavic and East European Journal, for spring.

"Граматика М. Смотрицького", ред. В. В. Німчук. Київ, 1980. Українська книга. Ч. 1

M. Didiakin-Lemming. "Fleksja Ukrain'ska w Leksykonie P. Beryndy," Wroclaw. Українська книга. ч. 1.

Василь Шевчук. "Велесич", Молодь, Київ. Українська книга. Ч. 2

"Lesya Ukrainka 1871-1971." A Jubilee Symposium, HURI, Philadelphia, 1980, 400 pp.; "Леся Українка"/ АН УРСР/ Київ/ 1973, стор. 266, у *Українська книга* ч. 3.

"Складні питання сучасного українського правопису"/ Наукова думка, Київ/ 1950, стор. 224. *Українська книга* ч. 4.

Пapers:

"Metamorphosis of a 'Communist' Believer." RMASS Conference in Denver, CO, in April.

"Лінгвісти і славісти Українського вільного університету" на 60-ліття УВУ, в Нью Йорку в листопаді.

"Background and Motivations Which Led to the Publication of the *Ostrog* Bible." AATSEEL National Convention in New York. December 30.

1982:

Був вибраний до управи правління до Executive Board of RMASS. Поміщений у Directory of American Scholars і також у

Who's Who in the West. В НТШ - вибраний дійсним членом Філологічної секції і Право= писної комісії. В родинних справах - знову сепарація від Наталки і 17-го грудня полюбовний розвід. Дочка Мімі Надя закінчила студії. Бил і Алекс добре вчаться. Я працюю нормально. Написав:

Писані поезії ч. II. Видання автора. Солт Лейк Ситі. Стор. 63.

"Удосконалення правопису"/ *Свобода: Мова про мову*. за березень

"Мовознавство і славісти УВУ". *Америка*. ч. 6-7.

"Про відмінювання деяких іменників із закінченням **-я**", *Свобода Мова про мову*, за Жовтень.

"The Teaching of Russian Literature in English Translation." *Russian Language Journal*. #123-124.1982. pp. 51-53.

"Українські писанки в Америці".

"Чим цікавляться за кордоном про Україну", там само.

"400-літній ювілей Острозької Біблії", там само.

"Поезія Шевченка в перекладах на Югославські мови", там само.

"Українська література в двадцятому столітті", там само.

"Чехословацька допомога українській науці", там само.

Рецензії:

Leonid Plyushch. "U Karnavali Istorii." *Suchasnist*, 1980, 372 pp. in *World Literature Today*. for winter.

Oleksa Izars'kyj. "Lito nad ozerom. Roman." *World Lit. Today*.

Assya Humesky. "Modern Ukrainian." *Edmonton-Toronto, CIUS*, 1980.

438 pages. *Slavic Review* for spring of 1982.

Papers:

"Ukrainian Sonnets of Ivan Franko and Yar Slavutych." AATSEEL Annual Conference in Chicago, lit. in December.

"Епітет у поезії Яра Славутича", на конференції в Урбані, Ілиной: Українська література ХХ століття, у червні.

В Урбані, Ілиной, організували з Д. Штогрином "Міжнародну асоціацію Івана Франка". Я був в її управі та членом Жюрі літ. фонду.

1983:

NEH Fellowship at Columbia Univ.: "Autobiography Seminar." Summer, Chairman: Slavic Lit. and Poetics at RMASS for April, in Albuquerque, NM. Juror in Ivan Franko Award. Published:

Поетія. Вірші. Гайку, Танка, Рубаї. Видання автора, СЛС. стор. 72. (Появилися дві одобруючі рецензії Я. Славутича та І. Качуровського.)

Статті:

"Іванна Блажкевич: Біографія". *Шляхами золотого Поділля*. Т. III, НТШ. НЙ -Торонто, 1983, стор. 605-610.

"Богдан Маєєпа." там само. Стор. 660-661. "Сумні дні Тернополя." там само. Стор. 183-185.

"Metamorphosis of a Communist Believer." *The Ukrainian Quarterly*, v. XXXIX, #4, for winter, pp. 389-395.

"Background and Motivations Which Led to the Publication of the 'Os-troh Bible' in 1581." in *Russian Language Journal*, v. XXXVII, #128 p. 41-46.

Рецензії:

Josyp Hirniak. "Spomyny." (Memoirs), ed. B. Boichuk. New York, 1982. in *World Literature Today*, for spring 1983.

"Slovo"(An Almanach of the Ukrainian Writers Association), Edmon-ton, Canada, 1981, in *World Literature Today*, for winter.

"У лавах дружинників" (Спомини), Денвер. 1963. *Україна* т. II.

"У дзеркалі життя і літератури"" Modern Literature Symposium in Melbourn, Australia, 1982. *Україна*. № 3/13. за березень.

Papers:

"Skovoroda's Fables and His Moral Teachings." RMASS Annual Conference in Albuquerque, NM on April 27-29.

"The Magic of a Circle"(Slavic Folklore Symbolism), at CSA Annual Meeting in Vancouver, BC, Canada on June 5.

"Ivan Franko's Shakespearean Sonnets," *ibid.*, on June 6.

"I. Blazhkevych: A Ukrainian Libber of 1920s and 1930s." CUCL-Urbana

"Threnos' by M. Smotryckyj and the Causes Which Led to Its Publication in 1610." NTSh's 100th Jubilee. New York, November 5.

1984:

NEH Fellowship at Ohio State University: G. S. Research, for

summer. RMASS Executive Board Member and in Nominating Committee. Chairman: 19th Century Russian Literature; for RMASS Conference in April.

Статті:

"На пошану акад. проф. С.Смаль-Стоцького", Свобода за грудень.

"Nachtigall* - A Battalion of the Ukrainian Nationalists," Післяслово до Нахтігаль – Легіон українських націоналістів, (М. Кальби). Денвер, 1964. стор. 147-150.

"Епітет у поезії Яра Славутича". Jubilaums'Sammelband zum 75. Geburtsyag von Prof. Dr. W. Janiw: Symbolae in Honorem Volodymyri Janiw. UFU. Munchen. 1984, pp. 874-884.

"The Beginnings of the Ukrainian Movement." The Ukrainian Quarterly, v. XL, Winter 1984, pp. 389-392.

Рецензії:

Bohdan Boychuk. "Virshi, Vybrani i Peredostanni." Suchasnist, NY, 1983. pp. 189. in Nationalities Papers, v. XII, #2.

Mykola Herbal'. "Detali Pischanoho Hodynnyka. Poemy i Pisni." NY, Suchsnisf, 1983. pp. 39Q.NationaHties Papers, v, XII, #2. +77?e Ukrainian Quarterly, # 3, autumn 1984.

Dmytro Chub. "West of Moscow." Newport, Australia, 1983. pp. 110. World Literature Today, for summer.

George Luckyj. "Panteleimon Kulish: A Sketch of His Life and Times." Columbia Univ. Press, NY, 1983. pp. VII+226. in Slavic and East European Journal, #4, for winter.

Papers:

"Yar Siavutysh: A Ukrainian Prairie Poet." The XIV Annual Conference of the Popular Culture Association in Toronto, Ont. Canada, on April 1.

"Shakespearean Sonnets in Ukrainian:Puctuation and Rhythm Profile" RMASS. San Diego, CA on April 28.

"Ukrainian and East Slavic Weddings: Old Traditions and New." At the Ukrainian Culture: Summer Research Lab. on Russia and East Europe, Univ. of Illinois, Urbana-Champaign, on June 21-28.

"Slavic Folklore," Coordinator, Discussion Group, ibid., June 21.

"Leonid Pliushch's Steps of Disenchantment: Autobiography of a

Dissenter." RM MLA Conference at El Paso, Texas, on October 19.

August 2, народився мій перший внук: Christopher William Чорук.

1985:

August 27, народився мій другий внук: Theodor Alexander Buck.

Have a typed: Small Dictionary of Ukrainian and Slavic Mythology.
31p

Написав такі Статті:

"Computer-Assisted Tallying and the Present State of o, e : i Alternations in Ukrainian Nouns." The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in US. Festschrift for G. Shevelov. v. XV. NY. pp. 49-60.

"Поезія Василя Пачовського". *Українька думка: літературна сторінка*, ч. 24, Австралія, за червень.

"Сонет українською мовою та деякі майстри цього жанру", у *Вільна думка*, ч. 26, Австралія, за червень.

"До 800-ліття 'Слова о полку Ігоревім" *Вільна думка*, ч. 41-42.

"Новий домисел про питання мотивації написання 'Слова про Ігорів похід у 1165 Р Українська думка. Англія, за жовтень.

"Михайло Сосновський - у десятиліття смерти" *Свобода*, листоп Михайло Сосновський - політик". *Українська думка*, Австралія, за грудень.

"Jewish Intellectual Comments on Ukrainian Dissidents." Religious Thoughts. Philadelphia, PA. for spring.

Рецензії:

В. Гренджа-Донський. "Збірник творів для дітей" у *Свобода*, ч-29, та у *Новий шлях*, за лютий місяць.

Яр Славутич. "Живі смолоскипи", в *Українська думка*, за 2 травн.

Yar Sfavutyich. "Zhyvi Smoloskypy." World Literature Today, Winter.

Lukian Karyj. "Krakh." Smoloskyp, Toronto. 1985. pp. 564, in World Literature Today, for spring.

Dmytro Pavfychko. "Svitovyj Sonet," Kiev, 1984. in World Literature Today, for Winter 1985.

Mykhailo Kheifetz. "Ukrains'ki syliuety." New York, 1984. in World

Literature Today, for spring.

Papers:

"Communicative Exercises in Language Teaching." A one-day workshop with the Home Study International. Washington, DC, on February 18.

"Origin and Activities of the Legion 'Nachtigall'-DUN," at RSRS of the University of Illinois, Urbana-Champaign, June 4-8.

"The Ukrainian Sonnets and Some of Their Adepts," at 'BEYOND TRADITION': A Symposium on Contemporary Ukrainian Poetry. University of Ottawa, Canada, on October 4-8.

1985: (cont.)

"Precommunicative and Communicative Exercises in Russian Beginning-Inter-mediate Courses." RM MLA Conference in Provo, UT on October 18.

"Communicative Exercises in College Russian." AATSEEL Annual Conference in Chicago on December 27.

"To Reform the Contemporary Ukrainian Orthography?" NTSh Conf. on 12.28.

"Unsolved Problems in Ukrainian Orthography." at Ivan Franko International Society in Chicago on December 29.

"Religion in the USSR. A Fireside Talk," SLC Avenues' Ward, on 3.

"Russian Easter Eggs and Their Symbolism." KZLO Radio, on April 5.

1986:

Received IREX-Fullbright Fellowship for the summer at MGU, Moscow. On October 26. Timothy Logan Chopyk, my third grandson, was born to B&J. Організую "Збірник праць на пошану проф. В. Лева" у його 75-ліття.

Написав статті:

"Академік Степан Смаль-Стоцький," у Надбужанщина. т. I, НТШ, Нью-Йорк, 1986- стор. 504-610.

"Міркування з приводу нашого правопису" Америка за грудень.

"Українське мовознавство В. Сімовича" Свобода за 20 грудня.

"Потреба стандартного правописного словника української мови" Свобода. Мова про мову. чч- 1, 2, 3, ? за 1986/7.

Нескорені березільці: "Йосипові й Олімпії (Гірняк) у їх 90-ліття". Свобода, за січень.

"Нас розсудить Бог" (Відгук на новелу С. Фостуна). *Шлях перемоги*. за вересень.

"Унікальне листування" Б. Антоненка-Давидовича. *Українська думка: Літературна сторінка*. за вересень.

"The Magic of a Circle: Ceremonial Attire, Food, and Dance Symbolism in Slavic Weddings." *Russian Language Journal*, #135, 1986. p.115-121

"Pagans Were First with Easter Traditions." Interview, *Ogden Standard Examiner: Church News*. Utah, March 29.

"The Origin and Activities of the Nightingale Legion-DUN," in *The Ukrainian Quarterly*, v. XLII, Spring-Summer 1986. pp. 69-81.

Рецензії:

"Ювілейний збірник парафії Української Церкви Колорадо" у Свобода ч. 24.

"200 листів Б. Антоненка-Давидовича" Мелборн. Свобода ч, 125.

Papers:

"Pagans Were First with Easter Traditions." *Ogden Standard Examiner*, for March 29.

"Intellectual Life in the Soviet Union," Commentator and Chairman at RMASS Conference in Reno, Nev. on April 24.

"Ukrainian Sonnets: Experimentation in the Genre," at Canadian Association of Slavists in Winnipeg, Man. Canada, on June 9.

"A Dire Need of a Standard Ukrainian Orthographic Dictionary," at the Univ. of Illinois Summer Research Lab., at Urbana on June 6-17.

"Имя существительное d преподавании русского языка": Научно-методическая конференция в МГУ. Москва. 6-го августа.

"Метод Крашена й активизация речевой практики на занятиях по языку", на конференції в МГУ,.

"Метод Крашена по обучению восприятия учащимися иностранного языка", at the Fifth Congress of International Association of Teachers of Russian Language and Literature (МАИТРМ). Budapest, Hung., 15 Aug

"Сучасна українська поезія: Сонети" ряд лекцій на УВУ в

Мюнхені, Німеччина, 16-21 серпня.

"Reflections on US-Soviet Relations: The First Fifty Years," at the Forum of the Utah Committee for American-Soviet Relations in Salt Lake City, on October 8.

"Foreign (West European) Names in Holoskevych's Dictionary: the Need for a System." At AATSEEL National Convention in New York, Dec, 29, where I also served as Chairman of the section The Problems of Contemporary Ukrainian Orthography.

"Деякі проблеми Харківського правопису: Правила транскрипції для іноземних прізвищ. Конференція НТШ, в Нью Йорку; 30 грудня.

Приготовив коментар і словничок англійською мовою до українського перекладу "Слова о полку Ігоревім" для Шкільної Ради при Укр. Конгресовому Комітеті Америки (проф. Є. Федоренко). сторін 40,

1987:

Як нагороду за зразкове і високо якісне виконання своїх обов'язків у Відділі мов я дістав The University of Utah Teaching Committee's Grant for my Summer research project.. Цього року прибули ще два внуки in March 16th Daniel Addison Chopyk to Robin&Wendy, and on August 17th Perry Raymond Buck to Mimi&Jessy.

Перевідаю доповнене Навчання мови: Фонетика, мовонавчання та мовосприймання. Серія скриптів ч. 41а, УВУ, Мюнхен - Солт Лейк Ситі, 1967, Сторін 115.

1987

Написав статті:

"Типи парадигматичних наголосів у іменниках СУЛМ та їхня кореляція з чергуванням голосних E:1, 0:I". там само, стор. 54-60.

"Профілі ритмів у сонетах Шекспіра та українських сонетистів". *Українська Шекспіріана на Заході*; ч. I, Едмонтон, Канада, стор. 45-50.

"Meletij Smotryc'kyj's 'Threnos'" in *The Ukrainian Quarterly*, v. XLIII

Рецензії:

"Історія Гуцульщини", ред- Др. М. Домашевський, тт. I, II.

Чикаго, 1965; у Українська думка за 15. січня.

Яр Славутич. "Місцями запорозькими", Едмонтон, Канада, 1985
у World Literature Today, for Winter.

Papers:

"US-Soviet Relations in the First Fifty Years." I was also a Section
Chairman at RMASS Conferenve in El Paso, TX, on April 22-25.

"Perestroika, Glasnost' and Soviet Problem Areas: Soviet
Education." Roundtable panel at RMASS Conference in Denver, CO on
April 18.

"Spelling of Foreign Names in Contemporary Standard Ukrainian."
At Canadian Association of Slavists' Conference in Hamilton, Can., on
May 30.

"Проблеми харківського правопису" Univ/ of Illinois SRSem. On
6.24.

"М. Смотрицький та його плач Тренос" на конф. НТШ в 1000-
ліття Християнства на Русі; в Філадельфії, 24-го жовтня.

"Архітектура ранніх церков у київській Русі". НТШ конференція
в 1000-ліття Християнства у Сан Франціско, Каліфорнія; грудень
27.

"М. P. Drahomanov, I. Franko and Polish Positivists," co-author, at
AATSEEL National Conference in San Francisco on December 29.

1988:

Це рік-ювілей 1000-ліття нашого Християнства. Я був
учасником його відмічення у багатьох конференціях тут і в Канаді.
Був це і рік 70-ліття Яра Славутича, відомого поета і могого друга-
колеги. Я приготував на цей ювілей книжку *Яр Славутич -
Літературний портрет, що має 212+18 сторін і жде публікації*.
Написав також:

"Поza традицією: Український сонет в Україні й у діаспорі", у
Studia Ukrainica 4. University of Ottawa Press, Canada, 1988, pp. 66-
76.

"Сенсаційні спогади про Б. Антоненка-Давидовича у *Свобода* за
грудень.

Мав такі доповіді-:

"The Experimentation in the Ukrainian Sonnets," at the Quarterly
Departmental Conference on Modern Literature," U. of Utah. on April

13.

"Culture Courses: Challenges." Roundtable, RMASS, Denver. April 27.

"1988-1988: Introduction of Christianity in Kievan Rus'," Chairman of the Section and read the paper "Architecture and Decorations in Kievan Churches." RMASS Conference in Denver, CO, on April 28.

"A. Kryms'kyj: The First Secretary of the Ukrainian Academy of Sciences in Kiev and His Works Treating the Ukrainian Language as a Separate Entity." UVAN Jubilee:1918-1988. University of Windsor, on June 11.

"Етика й естетика в ранньому християнстві на Україні" на конференції Канадської УВАН в 1000-ліття укр. християнства. за червень 10.

"Shakespearean Sonnets in Ukrainian Literature: The Question of Tercets versus Couplets and Quatrains." CAS-Ukrainian Shakespeare Society's Conference at the University of Windsor, Canada, on June 12.

"Perestrojka, Glasnost' and the Nationalities' Question in the USSR" Roundtable discussion at Brigham Young University, in Provo, UT. Sept. 28.

"Depiction of Baptism in the Literature of Kievan Rus'" a Chairman of Section. 20th National Conference of AAASS in Honolulu, on Nov. 18-21.

"Christianity and Spirituality in Rus'," at Salt Lake City's Clergy Association, on December 7.

"Ivan Franko's Influence upon the Young Ahatanhel Kryms'ryj," at the AATSEEL Annual Conference in Washington, D.C. on December 28-29.

1989:

6 жовтня прийшла на світ наша перша внучка Alaina Francesca to Mimi&Jessy. Here I got interested in US-Soviet Family Exchanges Program, і я познайомився з Аллою Мойсеев з Москви, що перебувала у мого знаомого Дика по такій програмі. Їм треба було допомогти зі спілкуванням, бо вони не знали мов. Ми їздили на різні екскурсії і при відїзді Алли вона дала мені адрес пані, яка була б зацікавлена на такий обмін. Ця пані була Александра А. Кудряшева і ми нав'язали з нею кореспонденцію. На слідуочий рік

ми з Алексом відвідали її в Москві.

Я продовжував свою працю ще писав:

"Ukrainian Grammar Book Provides Good Training." in America, a Ukrainian Catholic Weekly in Philadelphia, on May 4.

"Етика й естетика в ранньому християнстві на Україні" в Церковний висник у Чикаго, чч. 7 і 6. 1989.

Рецензія й доповіді:

"Sucasnist': 1961-1985. Vybrane." *World Literature Today*, autumn. .

"Ukrainian Language under Pressure of Russian Language Rules." at Univ. of Illinois Summer Research Lab. on Ukr. subjects, on June 20.

"Поезія Василя Гренджі-Донського" на AAASS Annual Conference in Chicago, on November 4. 1989.

1990:

Це рік мого відновлення. Александра А- Кудряшева приїхала до нас і ми пібралися 19 грудня перед суддею м. Солт Лейк Ситі при свідках Мімі, Катерин Сабін і Александер Р. Чопик, мій син. Ми жили в СЛСиті і я працював на університеті й писав і читав:

Gregory S. Skovoroda. FABLES AND APHORISMS. Translations, biography and analysis by Dan B. Chopuk. American University Studies, Series XII, v. 8. Peter Lang publisher. New York -Bern., 1990. XVI+173 pp. (Reviewed by: Prof. L. Ushkalov in Слово і час, № 9, за грудень 1992; Prof. W. T. Zyla in The Ukrainian Quarterly, v. L, #3, Autumn 1994; Prof. Vyacheslav Kudin in Голос України (Ukrainian Congressional News) #234 (984), Dec. 1994.)

Шляхи та думки. Вірші. Переклади. Видання автора. Солт Лейк Ситі, 1990. стор. 167. (Рецензії написали: Проф. Роман Кухар у Свобода "Розум- у пошуках, серце - на сторожі" за 11 те квітня 1990; та д-р Іван Лозинський: "Хай нас вигнання не мучить" у Молода Галичина Львів за 13 серпня 1990р.)

Статті:

"Нові українські видання - новим правописом" у *Культура і життя*. Київ, 23 вересня.

"Ukrainian Sonnets: Quatrains versus Tercets." in *Shakespeareana Ukrainica in the West*. #2-3, Edmonton, Canada, 1990. pp. 1- 7.

"Етика й естетика в ранньому християнстві на Україні" у Відомості (The Church News Quarterly, #1, for January 1990, pp. 21-

27.

"Вірші: Присвята, Розпач, Думки на піску. Мій Бог, Вчення Григорія Сковороди." Молода Галичина, Львів, за 13-те серпня.

"Поезія Василя Ґренджі-Донського" у *Твори Василя Ґренджі-Донського* т.ХІ. Washington, D>C. 1990, pp. 199-205.

"Збірник творів для дітей" там само, стор. 307-308.

"Підляшшя й Надбужанщина оживають". *Українська думка*, 2.VII.

Рецензії:

"Життєва мудрість у сонетах" на ПІЗНІ ГРОНА Петра Касенка у *Українська думка* за серпень.

"Надбужанщина", НТШ т. II. в *Українська думка* за вересень.

"Aleksander Fiut." "The Eternal Moment: The Poetry of Czeslaw Milosz" m *The Rocky Mountain Review of Literature*, v. 3-4. Boise State University, Idaho, 1990. pp. 255-256.

Papers:

"S. Krashen's Language Acquisition Method." МАПРЯЛ, Москва, июль.

"Транскрипція англійських назв українською мовою." Міжнародна Асоціація Україністів, Київ, у серпні 1990.

"Навчання чужих мов у американських школах і університетах" лекція в Київському державному університеті у серпні 1990 р.

"Pisemsky's Drama-Pamphlets" RM MLA Annual Conference, SLC, 12.X

1991:

Це рік поїздок і доповідей. Оpubлікував:

"Транскрипція англійських назв українською мовою" у журналі *Мовознавство*, ч. I, АН УРСР, Київ 1991р. стор. 18-25.

"Чеслав Мілош: Біографічний нарис." *Дзвін*, Львів, стор. 17-16.

"Переклади з творів Чеслава Мілоша, там само. стор. 13-18.

"Польсько-українські культурні взаємини" *Українська думка*.
вер

Доповіді:

"Михайло і Олександр Грушевські. Їх життєва співпраця", на конференції Міжнародний ювілей М. Грушевському. Львів, 25-го

липня.

"Василь Гренджа-Донський". на Ukrainian Carpatia: Ethnos, History, Culture. International Conference. Uzhgorod, Ukraine, on 30th July.

"O. Luhovuj and the Ukrainians in Canada during the Great Depression. Moscow. The Ukrainian "Slavutych" Society, in Winter 1991.

1992:Статті:

"Польські фрашки: Мала фрашка та багато говорить" журнал *Vsesvit*, Київ, 1992.

"M. P. Drahomanov, I. Franko and the Polish Positivists," in The Ukrainian Quarterly, for 1992.

"Франциск Скорина - белорусский гуманист, просветитель, первопечатник". in Slavic and East European Journal. #2, Summer, 1992. pp. 26-28.

Рецензія: "Samotne misce pid soncem," by Marta Tarnavsky, in World Literature Today. Spring, 1992.

Доповіді:

"Гуманітарні науки та аспірантура в американських університетах" в Інституті економіки й торгівлі, Львів, 4-5 квітня 1992 р.

"Present Situation in Russia: Cultural Relations and Trade Development" at Soviet-American Relations, Governor's Committee, UT, Winter 92

1993:

Написав: "Узагальнююча теорія мовонавчання" у книзі Б. Чопика: Навчання мови. Мовонавчання та мовосприймання. Мюнхен-Солт Лейк Сіті. 1993. стор. 62-97.

Навчання мови. Фонетика. Правила української вимови, Мюнхен-Солт Лейк Сіті, 1993 стор. 45.

Навчання мови. Мовонавчання та мово сприймання. Учитель. Методика. Мюнхен-Солт Лейк Сіті. 1993 стор. VI+97/

20-го серпня народився у Робіна другий син: Wincent Gregory, мій 6-ий внук.

1994: 15-го липня народилася Робіну і Селі доня Cristina.

Опублікував наступні праці: *Мовознавчі праці. Українська мова:*

фонеміка. Морфофонеміка. На правах рукопису. Видання автора. Солт Лейк Сіті, 1994. Стор.УІІ+165.

Методологія изучения иностранного зика в школах и вісших учебніх заведеннях Америки. Изд. АгроНИИТ)ИПП. Москва. Ст. 36. '94,

Gregory Skovoroda. His Life and Times. Salt Lake City. 1994. pp. 70.

Статті:

"Агатангел Кримський та його вчення про українську мову, як про окрему єдність." *Мовознавчі праці*, цитована, стор. 161-174.

"І наш перший печатник." (На відзначення 500-літнього ювілею Франціска Скорини). *Українська думка* Лондон, Англія. 20-го січня.

"Горна держава Григорія Сковороди." (На відзначення ювілею 200-ліття від його смерті). *Українська думка* ч. 13-14, 24-31 березня.

"The Search for a Promised Land and the Celestial Republic of Gregory Skovoroda." Thesis. WSSA Abstracts. 36 Annual Conference; in Albuquerque, New Mexico, on April 20-23.

Пapers:

"Навчання української мови в американських університета." НТШ конференція в Нью Йорку, 12 -го березня.

"G. Skovoroda and His Celestial Kingdom." 200th Jubilee Symposium at Penn State University. University Park, PA on March 12.

"The Search for a Promised Land and the Celestial Republic of Gregory Skovoroda." WSSA Annual Conference in Albuquerque, NM. April 23.

"Ikavism in the Pleophonic Nouns and the Ukrainian Accent Patterns" Rocky Mountains MLA Annual Conference, Colorado Springs, Oct. 28, 1994.

1995:

The academic year 1995/96 is my last year of actiue teaching at the Unluersity of Utah. Hfter 40 years of uniuersity ufork I was retired UJith ceremony and the distinction of Professor-Emeritus and the commemoratiue Unluersity of Utah pen. Цього року, при повороті з Москви, ми по дорозі до СЛС на машині найшли і купили дім коло

Нйорку в Нью Джерзі у Томз Рівер і там поселилися, бо звідси легше доїжджати до Москви.

1995; (cent.)

G. Skovoroda's Fabfes: Analysis. Author's publication. SLC, UT. 40 pp

Український правопис: Вибрані питання і статті. Видання автора. Солт Лейк Ситі, 1995. стор. 100.

"Навчальні програми Києво-Могилянської Академії (в часи Г. С. Сковороди) у *Українська думка* (7.XII.95) і *Америка*, за 27. III. 1997.

"Hryhorij Skovoroda and His 'Celestial Republic'. A Nation-Building Idea, Contemporary to the American Constitution." *America*, June 9.

"Геній опери - українець Іван Козловський." (Посмертна згадка). *Українська думка, Лондон, 2-го лютого.*

"Український науковець у США - Богдан Чопик." (Інтерв'ю) у *Українська думка, Лондон. 6-го березня.*

Рецензія і доповіді:

"Maxim Tarnawsky. 'Between Reason and Irrationality. The Prose of Valerian Pidmohyl'nyj.'" Univ. of Toronto Press, 1994, pp. 222. in *World Literature Today.* Autumn, 1995.

"Українська діаспора" дискутант в Унів. Ілиной Літній Програмі.

"Types of Communicative Exercises in the Intermediate Courses of College Russian." RM MLA Conference in Spokane, WA. October 19-21.

1996:

Збірник праць і матеріалів на пошану Василя Лева (1903-1991). Записки НТШ. Філологічна секція, т. ССХІ. Ред. чл. Б. Чопик. Львів 1996. Тут є стаття Б. Чопика: "Професор Василь Лев - літописець і дослідник процесів розвою Галицького говору". Присвячено 75-літтю від дня його народження. Стор. 27-33.

До нових методів про навчання мови: Інтегральна теорія мовоначання та практичні висновки з неї. Оглядова рецензія. 1996. 16 ст.

Статті:

"Мовознавство і славісти Українського Вільного Університету" і також "Список професорів-мовознавців УВУ від 1947 до 1990 років". Тижневик *Українська думка*. Лондон, Англія, 5 XII. 1996.

"Навчальні програми Києво-Могилянської Академії." На відзначення 380-ліття від її заснування та на 200-літні поминки смерті Григорія Сковороди. Журнал *Нові дні*. Січень-лютий 1996.С. 18-19.

"Народницький погляд на українську літературу XIX ст." ув *Українська думка* за 18-те січня.

"Problems of Ukrainian Diaspora in Russia." The Ukrainian Quarterly, #4, v. LII, Winter 1996. pp. 355-363.

Здобудеш українську державу..."*Нові дні*. т. XI-VII, Верес, с. 29-30

"Спомини Ірини Захарків (У її 60-річчя). Переднє слово до книжки: Зібрані твори. Воррен, Міч., 1996. Ст. 2.

"Опришки після смерті Довбуша" (на основі Лондонського жидівського архіву). В журналі *Гуцулія*. Ч. 2-3, 1996, ст. 9-10.

"Українська громада в Росії". *Свобода*. 29 жовтня 1996р.

Доповіді:

"Труднощі наших дітей з українською мовою в діаспорі, в універ. Линою на літньому семінарі з українознавчих студій. Урбана, 17-22.VI

"Academician Oleksander Hrushevskij's Populist View on the 19-th Century's Ukrainian Literature." The Canadian Learned Societies Congress, UVAN in Canada at Brock University on June 2. And also read there a paper: Етапи розвитку нової української літератури."

Михайло Грушевський і його історична школа. В Посольстві України в Москві, з Українського історичного клубу м. Москви. 12,IX,96.

Українська діаспора в Росії у змагу за своє шкільництво. На конгресі УКК (Укр. конгресовий комітет) в Нью Джерзі, 19- X-1996,

Американське шкільництво і мово навчання. Дводенний семінар: Дальневосточная Академия Торговли й Менаджмента Во Владивостоке. РФ. Вересень 1996р.

1997:

"Філософія щастя Г. С. Сковороди і навчання." На відзначення ювілею 275-ліття від народження. *Нові дні*. за травень-черв, стор. 17-17.

"Геній молодого Франка." *Визвольний шлях*. за черв., ст. 747-754.

"Yar Sfavutych and His Poetry in English Translation." *The Ukrainian Quarterly*. #4, for Winter, 1997. pp. 342-352.

"Навчальні програми Києво-Могилянської Академії". *Українська думка* 7.XII.1995; *Америка*. 27.III.1997.

"Філософія щастя Г. С. Сковороди і навчання". На відзначення ювілею 275-ліття від народження. *Нові дні*. Травень-червень 1997. Стор.15-17.

"Пласт і козацьке пластунство." *Рідна школа*. № 3, стор. 19-20; і *Українська думка* ч. 13.XI.'97; і *Науковий вісник укр.. історичного клубу*. Москва, 1997. стор. 161-162

"Українська діаспора в Росії і її змагання." *Нові дні*. ч. 564-5, 1997. стор. 36-39.

"Іван Котляревський, ліквідація Гетьманщини й Січі та 'Енеїда'". На відзначення 200-ліття від появи "Енеїди" І. Котляревського." У *Науковий вісник укр.. історичного клубу м. Москви*, за 1997р. стор. 167-169.

1996:

Статті, переклади, рецензії, присвячені творчості Г.С.Сковороди.. Видання автора, Томз Рівер, Н. Дж, 1996, стор. 150.

"Ivanna Blazhkevych. Commemorating Her 110-th Anniversary of Her Birth and 20-th Anniversary of Her Death". *The Ukrainian Quarterly*, v. LIII. Spring-Summer 1997. pp. 97-101. America. August 29, 1998.

"Ярові Славутичу 80 літ, але він ще працює." *Українська думка*, 6.VIII.98.

Доповіді:

Yar Slavutych and his poetry in English translation. UVAN Conference at the Canadian Learned Societies' Congress, in Ottawa University on June 1, 1998.

Іван Котляревський, Гетьманщина та "Енеїда" Конференція УВАН присвячена 200-літтю появи "Енеїди" в Нью Йорку, 14-го червня б.р.

Іван Котляревський, ліквідація Гетьманщини і Січі та "Енеїда" В Український Історичний Клуб м. Москви. 17-19 серпня 1995 р.

Рецензія: Lusin, Natalia. "Master the Basics. Russian." NY: Barren's Educational Series. 1995. pp, VI+247. The Modern Language Journal, v. 82. Spring 1998.

1999:

"Останній бій за Карпатську Україну". Спомин. На відзначення 60-х роковин Срібної Землі. *Українська думка*. 13.V.1999.

"Чи зійдуться Схід і Захід України у неформальній злуці?" (Різні погляди на проблему). Америка. 22. V. 1999.

"Др. Б. Жила - архітектор приєднання УНР до уряду України" (В день 50-ліття ювіляра) *Народна Воля*. 24.VI.1999. Америка. 21. VIII.

"Д-р В. Жила - публіцист і літературознавець", Свобода. 16. VII.

Osyр Moroz. "Ukraine: Paths of Implementation of Statehood. Attempts of Sociological Forecasts." Lviv: Universum. 1998., pp. 94; The Ukrainian Quarterly. v. LV. #1. Spring 1999, pp. 77-78.

Miroslav Labunka. "The Legend of the Novgorodian White Cowl." The Study of Its "Prologue" and "Epilogue." Munich: Ukrainian Free University, 1998. pp. X+339. In The Ukrainian Quarterly, v. LV, #3-4, 1999, pp. 333-334.

Доповідь: До начал козацтва. Укр. Історичний Клуб м. Москви. 24.VIII.1999.

2000:

Живи життя. Поезія малих форм, але великих ідей: Гайку, танка, рубаї, півсонети. Львів, в-во Логос, 2000. стор. 127.

З чужої літератури: Статті. Переклади. Львів. Видавництво Логос. 72 ст. 2000 р.

2000: (прод.)

Статті:

"Укр. діяспора в Росії запрошує до співпраці". *Українська думка*. 16.III.2000.

"Наука, історія і релігія у творах д-ра М. Лабуньки. *Свобода*. за

9. VI.2000.

"У пошану проф. д-ру Мирославу Лабуньці." *Українська думка*.
26. IX. 2000.

Рецензії:

Петро Сорока. "Володимир Жила. Життя і творчість". В-во Лілея. Тернопіль-Збараж, 1999. Ст. 300. У *Народна Воля* : "Відзначення д-ра В. Жили в Україні" та *Українська думка*, 13.IV.2000

Надія Сологуб. "Мовний портрет Яра Славутича". Київ: Дніпро; Вінніпег :УВАН, 1999. 152 стор. *Українська думка*. 6. VII. 2000.

"Слово з нагоди появи книжки М. Лабуньки "Новгородська легенда про білий клубук". *Народна Воля...* Серпень 2000.

Доповіді:

Українська американська діаспора і її діяльність у 1999.
Український Історичний Клуб м. Москви. 7 січня 2000 р.

Вшанування папського лицаря Ордену Св. Григорія проф. д-ра Миролава Лабуньки з нагоди появи його книжки "Новгородський білий клубук" на вечорі Союзу Українок Америки під патронатом НТШ і УВАН. Філадельфія, 15.IV.2000 р.

(Початки легального християнства, середньовічна ідея переємності властей і Новгородська легенда про білий клубук. Конференція присвячена 2000-літтю християнства... Галич, 24-26 XI, 2000.)

Украинская диаспора в США и Канаде. На 2-й науково-практической конференції: "Сохранение национальной культуры в иноэтничном окружении". Культурний центр України в Москві, 20. X. 2000.

Значення науки й знання мов у спілкуванні, особливо в ТУРИЗМІ для студентів Київського Державного Торгово-Економічного Університету на Міжнародній Конференції Економіки й Туризму. Київ, 24.X.2000р.

Українська мова, мово навчання й мовосприймання. Для студентів Львівського Національного Університету в відділі Прикладного мовознавства на основі моєї книжки: "Мово навчання та мовосприймання" (яку там цінять і беруть як свій підручник). Львів, 14.XI.2000.

Привіт і вітання від Американської професури і членів Міжнародної Академії Інформатизації на II-му Міжнародному Форумі МАІ у Кремлівському дворці з'їздів. Москва, 24.XI.2000 р. 2001:

Яр Славутич: Літературний портрет. На відзначення його вісімдесятиліття. Готовий манускрипт: стор.212+16.

Borys A. Gudziak, "Crisis and Reform. The Kyivan Metropolitanate, the Patriarchate of Constantinople and the Genesis of the Union of Brest. Distributed by Harvard University Press for the Ukrainian Research Institute, Harvard University, Cambridge, Mass. 1998, 440+XVI. Reviewed in The Ukrainian Quarterly, v. LVII, #1-2, Spring-Summer 2001. pp. 128-130.

"Ukrainian Language: Language Learning and Language Reception" and also "Civility and the Ukrainian Dictionaries" (Гідність людини та українські словники) на 20-ій конференції літніх Українських студій при Ілинойському університеті. Урбана-Шампейн, 17-24 червня 2001 р.

Гідність людини (слово пан) та теперішні українські словники" Слово на 20-ій літній Конференції Українських студій при Ілинойському університеті в Урбана-Шампейн (США) у днях 18-24 червня 2001

"Люблинська Унія, опольщування руської-української верхівки та 'Плач' (Тренос) Мелетія Смотрицького з 1610 р." - на Конгрес українських наукових і освітніх організацій в Росії у Москві, 20.VIII.2001.

"На 370-літній ювілей від смерти М. Смотрицького". там же.

"Unsuccessful Heroes in the Novel "Sobor" by O. Honchar," вислав для відзначення д-ра Дм. Штогриня.

"G. S. Skovoroda's Fables and His Moral Teachings." вислав там же.

Слід наголосити, що підчас війни, ще юнаком Б.Г.Чопик, брав участь у визвольній боротьбі. Вищу освіту завершував уже за кордоном: ступінь бакалавра з економіки та Сов'єтознавства отримав у Бермінггемському університеті в Англії 1953 року і бакалаврат Права закінчив в УВУ у Мюнхені (Німеччина) та магістерський диплом у Колорадському університеті 1962 р. Здав

докторські ригорози в 1968 р. зі слов'янського літературознавства й мовознавства. Після захисту докторату в 1970 році безперервно викладає славістичні курси в Університеті Юти, як лінгвіст-славіст.

Однак досі найбільшим досягком д-ра Чопика є його постійне дослідження української мови та літератури. Внаслідок цього з'явилися його *Системи фонем сучасної української мови* (Мюнхен, УВУ, 1970) *"Навчання мови"* (1976), *"Поезія"* (1983), *"Українська мова: фонеміка та морфофонеміка"* (1990) та численні статті й рецензії в українських журналах і часописах, як також у *The Ukrainian Quarterly*, *Nationalities Papers*, *Jahrbuch Ukrainenkunde*, у симпозиумах наукових товариств і т. П. В одному лише кварталнику *World Literature Today* він умістив багато рецензій на видання, що виходять у світ на американському континенті, в США й Канаді. Не цурається він і українських книжок, надрукованих в Україні, критично оцінюючи їхніх авторів.

Професор Яр Славутич, поет і мовознавець відмічує, що викладацька праця та наукова діяльність не завжди задовольняють проф. Б. Чопика, Ще замолоду він віршував, а оце зовсім недавно випустив у світ збірку *Поезія* (1983), складену переважно з рідкісних, у нашій літературі азійських форм - танка, гайку, рубаї. До цієї книжки він додав і власне дослідження згаданих жанрів. Із приблизно 150 гайку наводжу хоч би ось цю поезійку, що має 17 складів (5+7+5), у згоді з суворою вимогою цієї форми:

Злітає листок.

Немов пурхає птиця, -

Бореться життя!

(*Поезія*, с. 42)

А от зразок Чопикової танки (5+7+5+7+7), належно дотриманої форми, що - як сонет чи октава у західному світі - дисциплінують поета:

На дрібнім піску

Тихого океану

Я проти вітру

Сиджу й крізь мокрі очі

Дивлюсь на свою вудку. (*Поезія*, с. 65)

Поетична творчість Богдана Чопика - новизна в українській літературі. Автора гайку й танки можна сміливо назвати піонером у поширенні нових жанрів і практичному засвоєнні їх українською мовою.

Є відгуки про вірші Богдана Чопика і других учених-літераторів, особливо проф. Ігоря Качуровського. Він писав, що 22-го червня 1983 року на хвилях *Радіо Свобода* був переданий коментар про збірку віршів Чопика. Цей коментар трактує, в головному, теоретичний матеріал цієї збірки. Його варто тут процитувати (у скороченні): "... більшість віршів Богдана Чопика - це східні строфи, точніше "строфожанри": гайку, танка та рубаї. У кожному з цих трьох циклів передує кількаторінкова нотатка автора про вибрану там форму. Зокрема про гайку він пише:

"Недавно один з українських журналів на чужині показав у своєму коментарі про автора повну неознайомленість із цим жанром поезії тут, а в Україні справа стоїть не краще. Незадовільне ознайомлення з гайку вже видно хоч би з того, як описується цей жанр у *Словнику літературознавчих термінів* Лесина й Пулинця... Укладачі словника пропустили з визначення дуже важливу рису гайку, а саме її силабічність, де перший і третій вірш мають по п'ять складів, а середній сім". Автор, - коментує І.Качуровський, - докоряє упорядникам літературознавчого словника, що вони не використали російського словника Квятковського, згідно з яким гайку має сімнадцять складів, розміщених за таким порядком: п'ять - сім - п'ять.

Далі Богдан Чопик розповідає про зацікавлення жанром гайку у вузьких колах літераторів Європи та Америки. Додам від себе, що таке зацікавлення існує й на Україні, проте поети, через хибне визначення, подане в словнику Лесина й Пулинця, пишуть просто трирядкові поезії, без жодного ритму точно визначених складів - так, що від гайку лишається тільки заголовок.

Це нагадує мені, що в двадцятих роках деякі поети з плужан (себто з організації селянських письменників) чи гартян (організації письменників пролетарських) називали свої творива "сонетами" - не дбаючи ні про розмір, ні про кількість віршів і

порядок рим, ані про логічну структуру тих творів... Далі в нотатці Богдана Чопика читаємо: "Гайку можна писати й циклами, тобто можна в'язати зміст одного гайку з іншим для ширшого висловлення думки. Такі пов'язані гайку називаються гааку.

Автор подає приклади власних гааку. З-поміж них (варто прочитати - ДБЧ) гааку "Осінь":

Осінь ширяє	Геометричне
На крилах срібних ниток	Летять журавлі у вирій -
Літо минуло.	Минає тепло.

Кожний блиск сонця	Корони дерев
Тушать залітні хмари –	Налились краснопвітом -
Сигнали прощань.	Повно в них плодів-

Авреольний диск	Спадає листя
Видно довкола птахів:	Краплями краси-весни,..
Літо відходить.	Сіріють поля.

Аналогічні докори (як і у випадку з визначенням гайку) висловлює Богдан Чопик на адресу Лесина й Пулинця з приводу неправильно поданого в їхньому літературознавчому словнику опису ритмоструктури танки. А японська танка повинна мати тридцять один склад. При чому ці склади не можуть стояти абияк, а мусять бути розташовані за певним порядком... Далі йдуть власні танки Богдана Чопика.

Переходячи до рубаї, автор збірки стверджує правильність визначення цієї форми в словнику Лесина й Пулинця (з чим ми також погоджуємось). Додамо тільки, що перші українські художньо-повновартісні рубаї писав на еміграції Михайло Орест та що в творчості Дмитра Павличка рубаї займають почесне місце...

За проф. Яром Славутичем і ми погоджуємось, що з нагоди ювілею, годиться згадати, що д-р Чопик, справжній соборник, не цурається громадської праці. Колись він був активний у "Пласті", а тепер час від часу, подорожуючи, виступає з доповідями на актуальні теми. Завершуючи восьмий десяток свого життя, наш ювіляр у доброму здоров'ї, повний енергії, бадьорий духом. Тож

бажаємо йому нових, успіхів у науковій діяльності й поетичній творчості. Від нього ще можна багато сподіватися - не так, як від тих ялових кабінетників, що на високих посадах із добрими платнями поховалися в свої мушлі й не проявляють жодної діяльності для української науки чи літератури...

Таким чином, професор, Член Вченої Ради Українського Університету міста Москви Богдан Григорович Чопик є тією, на жаль єдиною особистістю, хто як вчений і громадський діяч прокладав міст до співпраці та науково-культурного взаємообміну між українською діаспорою в Москві, Росії та Америці.

Його участь також в редакційних радах Наукових Вісників УІК та УУМ, чисельні рецензії, опубліковані праці на шпальтах Наукового Вісника Українського Університету, Українського Історичного Клубу міста Москви, ще чекають своїх дослідників...

За таких обставин, колектив та Вчена Рада УУМ відтворює його творчі та наукові злети в царині історико-філологічної науки, передусім звияжної та славної епохи в історії України, козацької доби, в яку так щиро був закоханий професор Б.Г. Чопик...!

Професор УУМ Б.Г.Чопик та ректор УУМ, професор В.С.Ідзьо під час співпраці в Українському Університеті міста Москви

Богдан Чопик

До начал козацтва

Наша мова дає надійний ключ до розв'язки питання про початки козацтва на Русі. Та ж слово козак не слов'янського походження, а тюркського. Воно у відношенні до наших земель вперше зустрічається у словнику половецької (тюркської) мови- Codex Sicuticus в 1303 році, коли теперішній південь Русі був заселений кипчацько-половецькими племенами. Половці козаками називали своїх вартових, свою охоронну сторожу, а татари, які користувались кипчацько-половецькою мовою, називали козаками вільних легкоозброєних людей, що займалися війною і грабунком. З монгольського періоду нашої історії походить також слово атаман, голова воєнних козацьких з'єднань, воно взяте з татаро-монгольського вжитку. Найвищий командний пост в козацьких військах "Ординської Русі" займав темник (воно зає зв'язок із словом тьма-тема- 10000 підкомандних), яким постійно був монгол. До нього зверталися з'єднаним словом батько-темен, по монгольськи ата-батько, що в сполучі ат-темен, чи аттамен (батько темник) дало дальше слово атаман. (Енциклопедія руского языка). Назва гетман-гетьман має таке ж саме татаро-монгольське походження.

Таким чином і початки козацтва треба відносити до початків монголо-татарщини. У своїй Історії Росії М.Н.Карамзін вказує, що козацькі війська існували уже навіть до навали Батия. У працях же російських істориків Татищева і Волтіна наголошується, що назва козаків прийшла на Русь від монгольських баскаків, які як татарські начальники по наших містах мали при собі козаків для охорони та других послуг. Козацькі «послуги» ще в татарських часах починають тако ж використовувати литовсько-руські бояри, що відмічається й в польських хроніках, де записано, що деякі литовські бояри починають переймати козачі навички і наводять страх на сусідні народи.

В 1492 роках на Дніпровських низах вперше було вжито слово «Козаки» у зв'язку із скаргою Кримського хана на киян та

черкесів, які розбили турецький корабель під Тягиною. Великий князь литовський Олександр (він в 1492 році став також польським королем) наказав за цю оскаржену провину “потрусити козаків”. Під цим роком у “патріаршій Ніконовській літописі” записано, “що того ж літа юня в 10 день, приходили татаро-ординські козаки під головою темешом, а з ним 220 козаків в Алексин... і пограбувавши пішли назад”

Дещо рані у цій літописі під 1444 роком згадуються “козаки Рязанські”, що на лещатах з сулицями, з рогатинами і з шаблями воювали там татарського царевича Мустафу. Під час же коронації Івана Грозного на великий княжий престіл (1547) і у поході на Казань в його війську було 10 000 козаків. Вони тобі уже були широко відомі і то не лише в Україні.

На початку XVI століття козацтво в Україні мало велику популярність. Вільне життя в стелу, охота вільна боротьба і здобоча із татар (тепер уже кримських) приваблювали сміливих людей із різних верств населення. У процесі боротьби степових ухадників з татарськими наїздниками почала виловуватись козацька організація на Дніпровському Пониззі, що пізніше прийняла назву “Запоріжська Січ” Організуванню козацтва сприяли і польський король і литовські великі князі. Король Жигмунд I надав козацтву привілеї і землі вище Дніпровських порогів, де було засноване в їх честь місто Чиркаси, а король Стефан Баторій дав їм королівське знамено, бунчук і булаву і печатку. Місцевими організаторами козацтва були старости Остап Дашкович (черкаський), Предслав Ляндскоронський (хмельницький), Бернард Претвич (барський) і сеємен Полозович (черкаський). Деякі магнати і князі Заслонські, Збаражські, Корецькі, Ружинські, Сангушки примали активну участь в становленні козацтва, але найбільшу славу здобув “Байда” – князь Дмитро Вишневецький, що в 1540 роках об’єднав розпорошені козацькі групи і заснував на Хортиці для них осередок Січ, ввів для козаків військовий порядок, вишкіл, дисципліну, так що мміг з цим осідком уже через деякий час піти походом на Крим. Перемога над кримським ханом, визволення християнських полонених дало козацтву славу на всю Європу...

Богдан Чопик

Пласт і козацьке пластуство

Назва пласт походить від українського кореня, який видно у таких словах як плоский, пластика, плазувати. Воно знайшло примінення на пограниччю наших лісостепових регіонів зі степами. Геграфічне положення України “на грані двох світів” уже з історичних часів заставляло її мешканців змагатися за своє існування зі степовими народами неєвропейської кочівничої культури: болгарами з-над Волги, з печенігами- куманцями, з татарами та з турками. Осіле, мирне хліборобське населення наших територій мусіло вести постійні війни з кочівниками, що хвилями надвигались зі степових просторів, при чому їх передні пробоеві загони робили наїзди і грабували й поневолювали руський народ. Отже, була там тоді велика життєва потреба захищатися від наїздницьких бід.

Особливо дошкульно треба було терпіти від постійних наїздів на Запоріжжі. Там майже денно кожному козакові на відкритих степах приходилось, затаївшись, годинами пластом на животі (ось звідки слово пластун!) слідити за неприятелем, щоби його зненацька зупинити чи дати знати друзям про надвигаючусь небезпеку. Згодом, такі розвідувальні чати набрали організованих форм. В Запорізькій Січі добровольців розвідників називали пластунами. Зголосившись, їх призначали до служби на чатах у пограничних полосах запорізького війська. По якомусь періоді часу пластунів почали вибирати і вибирали найбільш виносливих, втропних і находчивих козаків, які рівно ж мусіли вміти доре володіти як вогнепальною так і холодною зброєю.

В Запорізькому війську, де було 38 куренів, був один курінь, був один курінь, що називався пластуницький (пластуновський - на Кубані, бо всі запорізькі курені перейшли по указу Катерини II на Кубань). В характері своєї служби у пластунів- розвідників сильно вироблялись обережність, зіркість, острій слух і кмітливість (зовсім відповідно до сьгоднішнього пластового “сильно, красно, обережно, бистро!”). Пластуни вміли скрито переміщатись з місця

на місце, не оставляючи за собою слідів, і при тім прекрасно визнаватись у слідах противника. Вони могли наслідувати голоси птиць і звірів, при помочі чого могли попереджувати друг друга про небезпеку. Однак розвідча задача була часто розрахована на самостійну дію. Пластуни знали, що їм ні від кого було ожидати помочі у скрутному положенні. Вони мусіли числити тільки на власну спроможність, інакше, у ворожому запіллі чи при переважаючій силі ворога, вони всі могли би погинути. Все таки між ними дуже сильно було розвинуте почуття дружби. Пластун, коли бував у затишному місці на чатах, він пильно стежив і за своїм другом, щоби завчасно прийти йому на поміч. А коли один пластун спасав від смерти свого друга у кровавій зутичці з противником, то вони оба тоді обмінювались нашійними хрестами і так ставали побратимами. Побратими всюди піддержували себе і стояли за себе в усіх життєвих ситуаціях.

Частим другом пластуна бував якийсь інструмент, бандура чи скрипка, якими вони при дозвіллі розвеселяли себе та своїх друзів. Вони могли і самі складати свої пісні. Маємо приклади таких пісень, що збереглися між кубанцями. В них оспівувались трудні і їх служби, негодування про “чужу сторононьку”, куди занесло їх “буйною головоньку”, про стареньку матінку, яка провозжала в похід свого сина- козака і плакала:

Ой, та як вийду, та на ті гори,
Ой, та на гори, на Кавказькій,
Встану я, гляну та подивлюся
На тії лягри, та на козацькій:
Ой, там іде бідний пластун,
Вінтовкою та підпирається...

Пласуни, хоч були козаками, не мали коней. Це була козацька піхота і, як піхота, вони брали участь у різних битвах. Між іншим і у війні за Крим в 1854- 55 рр. Між іншими таким був 2-ий піший батальон під командою полковника Венедикта В. Голвінського та 8-ий батальон полковника Йова І. Бідняги, оба яких були приєднали до залог регулярного війська при обороні Севастополя. Коли козаки- пластуни прийшли на збірну площу без військового шик, у своїх поношених папах і різнокольорових шароварах, у

лаптях із сирій шкіри на ногах (щоби при ході їх не було чути!), то вони викликали тільки підсмішку у офіцерів армії. Одначе, вже в перших боєвих сутичках чорноморські пластуни- українці примусили царський офіцерський склад себе поважати. В той час, коли армія і головні козацькі сили були направлені на місто, 120 пластунів- добровольців залишили при 16-ій піхотній дивізії. 25-го вересня цих пластунів післали на розвідницькі чати. В ночі вони, пробравшись у вороже запілля, підпалили 50 стогів сіна, захваченого неприятелем ранійше. Повертвючись звідти до своїх, пластуни порозвішували на куцах свої папахи, а самі, повзаючись пластом на животі, дібрались без ніяких втрат на свої позиції. Ворог же стріляв по папахах аж до ранку, коли вже було видно, що нанівець.

Таких успішних за-пільних пласунських випадів було багато більше, але пластуни могли також переможно стрічати ворога в лоб. 13-го листопада, недалеко від відомого англійцям міста Балаклави, Володимирський полк атакував французькі редути. Впереді полку просувались 120 чорноморських пласунів-піхотинців. Неожиданно на них налетів полуескадрон французьких егерів з витягнутими вверх шаблями. Знаменита французька кавалерія в практиці своєї атаки стрічались з піхотинським каре'?? (оборонним чотирукутником), який вони повністю нівечили. Одначе наші пластуни по своїй традиції індивідуальної спритности, розсипались у розстрільну і, присівши на одно коліно, влучно стріляли в вершників і в їх коней. Ескадрон пролетів, а пластуни остались на своїх позиціях. Тоді французи кинули на них другий полуескадрон. Та його доля оказалась такою же як попередньо. Багато французів погинуло і тільки мала частина цього ескадрона вернулась на свої позиції, а пластуни у тій схватці не втратили ні одного чоловіка. Видержливість, дружність, самовистарчальність та кмітливість приносили пластунам - козакам численні побіди і заслужили їм високі відзначення за службу. Вони гідно можуть служити ідеалним прикладом для нашої теперішньої державотворчої молоді України, бо їх моттоном сміло треба вважати наше пластове СКОБ, але тільки з заміною одного слова: сильно, кмітко, обережно, бистро.

Богдан Чопик

Іван Котляревський.

Ліквідація Гетьманщини й Січі та “Енеїда”

Первую попытку специальной обобщающей научной разработки исследуемой в данном докладе темы сделал украинский литературовед О.Дорошкевич (1889-1946) в своем историко- литературном очерке “Українська культура в двох столицях Росії”, изданном отдельной брошюрой в Киеве в 1945г. - в самый канун победоносного завершения Великой Отечественной войны 1941 - 1945гг. Правда, автор, сам подвергнувшийся преследованиям тоталитарно - коммунистического режима, постарался не выпячивать прямую связь темы с историей украинского национального движения. Стержнем последнего было украинское национальное возрождение конца XVIII - начала XX веков, основу которого составлял процесс утверждения и распространения массового национального самосознания среди украинцев, тогда живших под властью Российской и Австро-Венгерской империй. Конкретное содержание этого исторического явления первым рассмотрел М.Грушевский (1866-1934) в своем “Очерке истории украинского народа”, впервые увидевшим свет в 1904г. в Петербурге. Он же выдвинул и свою схему научной периодизации едва ли не полуторавековой истории украинского национального возрождения. При этом не только не обошел многочисленных фактов положительной роли Петербурга и Москвы в этом составлявшем органическую часть истории Украины процессе, отражавшем “конкретні форми боротьби та праці, страждань і здобутків передових репрезентативів нашої суспільності, тої найліпшої частини її, що була і зостанеться гордістю й утіхю нашої народності, її вічним інвентарем, трівким набутком віків” (ГрушевськийМ. На українські теми. “О любви к отечеству и народной гордости”; Літературно- науковий вістник.- 1907 -Т.38.- с.114), но и называл это время светлым моментом, отличавшимся “отрадною близостью и солидарностью украинского и великорусского прогрессивного движения”

(Грушевський М. Очерк истории украинского народа.- Киев.- 1990 - с.318).

В данном докладе из-за жестких ограничительных требований к его объему автор вынужден избрать объектом исследования лишь одну из двух исторических российских столиц - Санкт- Петербург. К тому же именно с этим городом связана одна из самых первых знаменательнейших страниц истории украинского национального возрождения конца XVIII - начала XX веков: издание в 1798г. написанной И.Котляревским на украинском языке поэмы “Енеїда”, которая своим появлением в период развернувшейся русификаторской политики царизма, поставившей под знак вопроса дальнейшее существование украинского языка, доказала его самобытность и перспективность дальнейшего литературного развития. Два десятка лет спустя украинский народ получил первую научную грамматику родного языка, составленную А.Павловским и также изданную в Петербурге. Там же в 1819г. вышел в свет первый печатный сборник украинского песенного фольклора в записях Н.Цертелева. Изданный П.Лукашевичем в 1836г. в Петербурге еще один сборник украинских народных песен оказался особенно примечательным тем, что здесь впервые под одной обложкой увидели свет фольклорные записи, сделанные на украинских землях по обе стороны российско- австрийской государственной границы, чем было засвидетельствовано языково- культурное единство украинского этноса от Сяна до Дона.

Мемуарные источники свидетельствуют, что в 30-е годы XIX в. неофициальным центром украинской жизни в Петербурге стали вечера на квартире украинского (первым перевел и издал в 1836г. поэму А.Пушкина “Полтава”; писал также по-русски; например, слова знаменитого романса “Очи черные”) поэта Е.Гребинки: “здесь почти всегда что-нибудь читали, но часто и спорили спокойно, без наименьшего озлобления”. В частности в ходе дискуссий возникли замыслы подготовки к печати и издания поэтического сборника Т.Шевченко “Кобзар”, составленного Е.Гребинкой первого суто украинского альманаха “Ластівка”, одного из первых обобщающих трудов по истории Украины (автор

Н.Маркевич). Замыслы последовательно воплотились в жизнь в 1840, 1841 и 1842-1843 годах. Из этих издательских событий украинского национального возрождения - наиболее выдающимся был выход в свет Шевченковского “Кобзаря”. Не прошло оно мимо внимания патриотически настроенных, национально сознательных украинцев, которые к тому же не могли не считаться с высокоавторитетным категорическим публичным заключением тогда как восходящей звезды украинской и русской историографий Н.Костомарова: “Это целый народ, говорящий устами своего поэта” (Обзор сочинений, писанных на малороссийском языке.; Науково- публіцистичні і полемічні писання Костомарова.- Київ. 1928.- с.49).

Адресованное Т.Шевченко образно- афористическое костомаровское заключение в известной мере по форме и содержанию повторил (и не без основания!) позже в своем очерке “Южно- русская литература”, увидевшем свет в столице Российской империи в 1904г. на страницах наиболее авторитетного русского многотомного энциклопедического издания Ф.Брокгауза и И.Ефрона еще один лидер процесса украинского национального возрождения И.Франко. В данном случае речь шла об изданном в Петербурге в 1857г. сборнике блестящей украинской художественной прозы “Народні оповідання”, автором которых выступила русская по происхождению писательница М.Вилинская- Маркович, вошедшая в украинскую литературу под псевдонимом Марко Вовчок. Вот вдохновенное высказывание о ее сборнике И.Франко: “...украинское слово впервые в легальной форме представило русскому миру язвы крепостного состояния и вместе с тем дало возможность читателям глубже заглянуть в душу крестьян. Здесь как будто говорил сам народ, и его речь, полная тихой меланхолии поражала своей простотой, гуманностью и мелодичностью” (ФранкоІ. Зібрання творів у 50 томах.- К., 1984.- Т.41.- с.132)

Но, конечно, решающее, все так же исходившее из Петербурга, воздействие на процесс роста массового украинского национального самосознания имело в то время второе (во много раз большее по объему сравнительно с первым) издание

Шевченковского “Кобзаря”, увидевшее свет в 1860г., т.е. за год до смерти автора. В этот период конца 50-х - начала 60-х годов XIXв. Петербург стал местом постоянного жительства Шевченко и его единомышленников П.Кулиша, Н.Костомарова, В.Белозерского, братьев Лазаревских и др. Вместе они составили земляческий кружок, названный петербургской “громадой” (“громада” по-русски - “общество”). Ей суждено было стать зачинателем довольно широкого по количеству участников, территориальному и хронологическому распространению так называемого громадского движения, составлявшего в Украине под властью Российской империи почти до конца XIXв. основу развития процесса украинского национального возрождения. На рубеже 50-60-х годов XIXв. петербургская громада пополнилась студенческой молодежью и насчитывала в своем составе около 60 человек. Как с руководящей с ней считались участники местных громад на территории Украины. Новая вспышка увлечения культурой, обычаями, фольклором украинского народа проявлялась даже во внешней бытовой атрибутике. На Невском проспекте можно было тогда встретить молодых людей в украинской национальной одежде: свитках, тулупах каракулевых шапках, как кстати можно увидеть что-то подобное и на некоторых фотографиях Т.Шевченко тех лет.

С середины 50-х годов до середины 60-х годов XIXв. в Петербурге интенсивно работала частная украинская типография, приобретенная на имя П.Кулиша за деньги украинского мецената В.Тарновского. Здесь были напечатаны “Записки о Южной Руси” и “Чорна рада” П.Кулиша, “Народні оповідання” Марка Вовчка, “Кобзар” Шевченко, альманах “Хата”. По инициативе петербургской громады был создан специальный фонд из добровольных пожертвований для издания украинских учебных пособий и научно- популярной литературы. На протяжении двух лет (1861-1862) издавался первый в истории украинского национального возрождения украиноязычный (хотя печатались материалы и на русском языке) историко- публицистический и художественно- литературный журнал “Основа”. Не получив от властей в 1863г. официального разрешения на продолжение своего

издания, журнал прекратил существование, оставив все же в истории украинского национального возрождения заметный след публикациями П.Кулиша, Т.Шевченко, Н.Костомарова, В.Антоновича, Т.Рыльского, П.Житецкого, П.Чибинского.

Кстати последний - автор стихотворения “Ще не вмерла Україна”, послужившего впоследствии в качестве текста украинского национального гимна, отбыв за “укаинофильство” семилетнюю ссылку в Архангельщине в начале 70-х годов XIXв., руководил научно- исследовательской экспедицией по сбору этнографическо- статистических сведений на территории Правобережной Украины. Изданный под редакцией П.Чубинского в Петербурге в 1872- 1878 годах семитомных трудов экспедиции был удостоен награждением одой из высших премий Российской академии наук. Однако это был период почти полного официального запрещения украинской печати на основе введенных в действие в Российской империи официальных правительственных распоряжений: циркуляра министра внутренних дел 1863г. и так называемого Эмского акта, подписанного царем в 1876г. Лишь в самом конце XIXв. под давлением прогрессивной русской общественности жестокий цензурный гнет под украинским печатным словом несколько ослабевает.

И снова в центре процесса украинского национального возрождения Петербург. Здесь в 1898г. по инициативе петербургского украинского землячества (П.Стебницкий, Д.Мордовцев, А.Маркевич, А.Лотоцкий и др.) возникает “Благотворительное общество для издания общепольных и дешевых книг”. До 1917г. его усилиями выпущен в свет ряд полезных научно- популярных книг и брошюр, в том числе - полное издание Шевченковского “Кобзаря”. Названное Общество по праву называют предшественником украинских “просвіт”, возникших во многих местах Украины в период первой российской революции 1905-1907 годов. В это время правительство вынуждено было отменить наконец драконовские законы в отношении украинского печатного слова. С обоснованной обстоятельной “Запиской” по этому поводу

выступила группа академиков Российской академии наук во главе с А.Шахматовым. Петербург, где с 1906г. (с перерывами) начинает функционировать общеимперский парламент - Государственная дума, с появлением там депутатов от Украины, попытками их объединения на национально- территориальной основе (“украинская громада”), печатанием массовыми тиражами специальных придумских периодических изданий - “Украинский вестник”, “Вільна Україна”, “Рідна справа. Вісті з Думи” становится центром заключительного всенародного политического этапа украинского национального возрождения.

С начала XXв. лидер украинского национального движения и профессиональный историк М.Грушевский напрочь связывает свою жизнедеятельность с научной, культурной и общественно-политической жизнью общеимперской столицы, где в значительной мере решалось и будущее его родной Украины. Для привлечения прогрессивной русской общественности на сторону украинских патриотов тремя массовыми изданиями в 1904, 1906 и 1911 годах выходит в свет в Петербурге “Очерк истории украинского народа”, М.Грушевского, на страницах различных петербургских периодических изданий и отдельными брошюрами печатается множества историко-публицистических работ М.Грушевского, в которых автор излагает свое понимание решения “украинского вопроса”. Общественное мнение в этом же направлении формируют также вышедшие в свет в Петербурге “История украинского народа” (1906) А.Ефрименко и первая украиноязычная рассчитанная на массового читателя “Історія України Русі“ (1908) Н.Аркаса. История украинского народа читается на Бестужевских высших женских курсах. И как логическое завершение культурно- просветительской струи украинского национального возрождения воспринимается выпуск в свет петербургским издательством “Жизнь и знание” в 1914 - 1916 годах фундаментального энциклопедического двухтомного труда “Украинский народ в его прошлом и настоящем”, подготовленного творческим содружеством украинских и русских ученых- О.К.Волкова, М.С.Грушевского, О.Е.Корша, А.Е.Крымского, М.И.Туган- Барановского, А.АШахматова.

Знаменательно, что именно такое энциклопедическое издание как вершина научной и общественно-политической народоведческой и страноведческой мысли подытожило более чем вековой культурный процесс украинского национального возрождения, преодолевшего всяческие препятствия со стороны правящих режимов Российской империи и доказавшего всему миру право украинского народа на самостоятельное государственное развитие. К тому же можно напомнить, что и у истоков украинского национального возрождения, начавшегося в конце XVIII ст., также была попытка (конечно, в достаточно скромных масштабах) создания украиноведческой энциклопедии. Речь идет об изданной в 1798 г. книге молодого талантливого украинского ученого родом из Черниговщины Я. Марковича “Записки о Малороссии, ее жителях и произведениях”. Таким образом, в нынешнем году суверенная Украина празднует двухсотлетие опубликования “Энеиды” И. Котляревского, давшей мощный импульс развитию украинского литературного языка, и названной книги Я. Марковича, положившей начало научному украиноведению как комплексу сведений об Украине, добываемых как гуманитарными, так и природоведческими науками. А ведь обе действительно судьбоносные в истории Украины книги изданы в Петербурге, который тем самым предстает в историческом прошлом не только зловещим символом угнетательской политики самодержавия по отношению к нерусским народам Российской империи, но и памятным культурным центром, плодотворно содействовавшим тогдашнему культурному и общественно-политическому процессу украинского национального возрождения. Кстати, то же самое можно сказать и о Москве. Место, роль и значение обеих российских столиц в истории Украины заслуживают и всестороннего изучения.

**Професор УУМ Б. Чопик, ректор, професор В. Ідзьо,
Члени Вченої Ради під час співпраці
в Українському Університеті міста Москви**

Наукове видання

Богдан Чопик

**До начал козацтва.
Пласт і козацьке пластунство.
Іван Котляревський. Ліквідація
Гетьманщини й Січі та “Енеїда”**

Подано до друку 2.10.15 р. Підписано до
друку 22.10.15 р.

Формат видання 60/ 84 1/16. Папір
офсетний. Умовн.друк.арк.10,25
Зам.56. Тираж 300 екз.

**Львів,
Видавництво Університету «Львівський
Ставропігон», 2015р.**

Професор УУМ Б.Г.Чопик та ректор УУМ, професор В.С.Ідзьо під час співпраці в Українському Університеті міста Москви